

372.957

SIRĂQ HỌC SĨNH
Phân Học Sinh

LỚP MỘT

GŨQ CON TAMUN YĀH SŌNG

Em Tập Tính Tốt Cho Các Sắc-Tộc

Trung-Tâm Học-Liệu
Bộ Giao-Dục Xuất-Bản
1972

DO NOT REMOVE

SIRĂQ HỌC SĨNH

Phân Học Sinh (tiếng Chrau)
Tỉnh: Long Khanh, Bình Tuy,
Phước Tuy, Biên Hòa

GŨQ CON TAMUN YĀH SŌNG

Em Tập Tính Tốt Cho Các Sắc-Tộc

First-grade study. Ethics

CHRAU

1ST GRADE
ETHICS TEXT

LỚP MỘT

Trung-Tâm Học-Liệu
Bộ Giao-Dục Xuất-Bản

Lần thứ nhứt, 1972: 3,000 cuốn

LỜI TỰA

Cuốn sách này đã soạn dựa theo cách trình-bày và nội-dung của cuốn Đức-Dục bằng tiếng Việt do Bộ Giáo-Dục xuất-bản.

Một vài sửa đổi nhỏ đã được thực-hiện trong các bài học để những tài-liệu được thích-hợp với văn-hóa của các sắc dân thiểu số.

Khi soạn cuốn sách này chúng tôi giả định rằng các học sinh đã biết đọc và viết tiếng mẹ đẻ.

Mặc dầu học sinh không bị bắt buộc phải đọc tiếng Việt trong cuốn Đức-Dục lớp một, chúng tôi đã viết các bài học bằng hai thứ tiếng, để giáo viên có thể đọc các bài tiếng Việt cho học sinh nghe. Bằng cách này, học sinh sẽ được thực hành thêm về chữ Việt đang học trong lớp nói Việt ngữ.

Án-hành trong khuôn-khổ chương-trình
hợp-tác giữa
Bộ Giáo-Dục
Bộ Phát-Triển Sắc-Tộc
Viện Chuyên-Khảo Ngữ-Học
Cơ-Quan Phát-Triển Quốc-Tế Hoa-Kỳ
tại Việt-Nam

Lần thứ nhứt, 1972: 3,000 cuốn

U S Ủ N G H E Q G Ě H

VÀI LỜI NÓI ĐẦU

Những sách giáo khoa song ngữ ở bậc tiểu học được soạn thảo trong chương trình của Bộ Giáo-Dục dành riêng cho các trường Sắc tộc.

Mục đích của những sách này là để bổ túc việc dạy tiếng sắc tộc ở lớp Võ Lòng, đồng thời để chuyển sang việc học quốc ngữ tại các lớp trên ở bậc tiểu học. Những sách này còn giúp ích cho học sinh học hỏi một cách hiệu quả hơn.

Đề tài trong sách được dịch theo đề tài trong chương trình tiếng Việt, nhưng những hình vẽ đã được vẽ lại và những bài giảng cũng được thay đổi để phù hợp với phong tục tập quán của đồng bào Sắc tộc.

Ở lớp Một (lớp Năm cũ) học sinh sẽ đọc bài bằng tiếng mẹ đẻ rồi giáo viên sẽ đọc bằng tiếng Việt cho chúng nghe. Ở lớp Hai, học sinh sẽ bắt đầu tập đọc bằng tiếng Việt rồi dần dần chúng có thể đọc những bài ấy một mình.

Trương Văn Đức

Giám-Đốc Nhà Tiêu-Học
và GDCD

Saigon - 1972

SIPIH 1

Ôh Cơnh Ôp Yăh

1. Ôh Ngăt bây ôh Lac	18
2. Đuyh sêch ayh	20
3. Tu mắt ayh	22
4. Saih sốq ayh	24
5. Gâl ao mphla ndây bây chuq yep ayh . . .	26
6. Taklôn mùng, su, vêl bây ao mphla	28
7. Chéq siraq yăh đăp ndăp	30
8. Hoc siq vlâq	32
9. Chih nhai yăh camhlăng	34
10. Nhâng bâng	36
11. Nhai nhâng	38
12. Găh yăh jrăh năq găh yăh camhlăng . . .	40
13. Siraq simbut chéq di gal gatüq	42
14. Hoc siq vlâq	44

SIPIH 2

Vrăq Ôh De Sủng Caniêp

15. Vap cơnh ôp	48
16. Mê ôp păch	50
17. Jđ sên con	52
18. Ôh Lac ji	54
19. Tamti con	56
20. Vap ôp siq vlâq nhi la	58

21.	Hockey siq vlâq	60
22.	Ôp vui nuih talaq un cô de	62
23.	Chăng camvûm mêt vap	64
24.	Chih nhai diyăh bây mêt vap	66
25.	Chih nhai diyăh bây pôp	68
26.	Tăm-ôp bây mêt vap	70
27.	Trôq tôm chhô bây vap	72
28.	Jơ sên ôh ken	74
29.	Hockey siq vlâq	76

SIPIH 3

Vrûq Ôh De U Nhî Trùðng

30.	Thây-yáo lĕq nuih talaq chĕq tamti . .	80
31.	Sindach hock sinh	82
32.	Gút phûng bây chăng camvûm Yáo yiêng . .	84
33.	Gút sindach Yáo yiêng	86
34.	Gút tăm-sindach	88
35.	An pâch lêng ganai maq	90
36.	Lêng simôr yăh la-êr	92
37.	Lêng nhâng bâng	94
38.	Hockey siq vlâq	96
39.	Chào cờ	98
40.	Lăm tao yăq sông tandrong	100
41.	Doq pa-ar súng thùng candoq	102
42.	Vrâch u ling	104
43.	Jơ sên bâng gê	106
44.	Jơ ding nhí yăh jrôh	108
45.	Hockey siq vlâq	110

46.	Jơ sên sirăq	112
47.	Jơ daq ntu dijrôh	114
48.	Saq nggô, saq nôm gĕh gatûq	116
49.	Jơ nhi ratung ách dijrôh	118
50.	Vâng waq talong	120
51.	Vâng piq ncao, giq chhô	122
52.	Hockey siq vlâq	124

SIPIH 4

U Trong

53.	Saq amaq ma	128
54.	Vâng lêng u trong	130
55.	Saq găñ trong	132
56.	Vâng jilôn bây tamun jingo măt	134
57.	Rung candoq u trong sâq lüng	136
58.	Hockey siq vlâq	138
59.	-Lăm hao ndéh lam	140
60.	Hao ndéh vâng tao yăq u gung cô hao jur	142
61.	Gûq súng ndéh vâng ntöng ti lüh	144
62.	Cáp ndéh gûq en, nőq jur ha hao	146
63.	Vâng saq vld canji	148
64.	Hockey siq vlâq	150

MỤC - LỤC

	Trang
1. Hồng và Lạc	18
2. Đánh răng lấy	20
3. Rửa mặt lấy	22
4. Chải đầu lấy	24
5. Thay quần áo và mang dép lấy	26
6. Xếp đặt mùng, mền, chiếu và quần áo . .	28
7. Xếp sách vở gọn-gàng	30
8. Bài ôn	32
9. Nói-năng mạnh-dạn	34
10. Thật thà	36
11. Nói thật	38
12. Có sạch-sẽ mới khỏe mạnh	40
13. Sách vở xếp đúng chỗ	42
14. Bài ôn	44

Chương II
Bản-phận Em Trong Gia-đình

15. Ba làm việc	48
16. Má làm việc	50
17. Trông-nom bón cái	52
18. Lạc đau	54
19. Dạy con	56

	Trang
20. Ba sửa-sang nhà cửa	58
21. Bài ôn	60
22. Làm vui lòng ông bà	62
23. Vâng lời cha mẹ	64
24. Lễ-phép với cha mẹ	66
25. Nói-nắng lễ-phép với anh chị	68
26. Giúp đỡ cha mẹ	70
27. Giúp cha tuối cây	72
28. Coi-sóc em nhỏ	74
29. Bài ôn	76

Chương III
Bỗn-phận Em Ở Học-đường

30. Dạy-dỗ	80
31. Thương yêu học trò	82
32. Kính-trọng và vâng lời thầy	84
33. Yêu mến thầy	86
34. Thương-yêu nhau	88
35. Nhờòng đồ chơi cho bạn	90
36. Chơi chung hòa-thuận	92
37. Chơi thắng-thắn	94
38. Bài ôn	96
39. Chào cờ	98
40. Lúc sắp hàng	100
41. Bỏ giấy vào giò	102
42. Ra ngoài nhô	104
43. Giữ-gìn bàn ghế	106
44. Giữ-tuồng sạch	108

	Trang
45. Bài ôn	110
46. Giữ-gìn sách vở và học-cụ nhà trường . .	112
47. Giữ giếng nước sạch	114
48. Đi tiễu, đi tiểu có nơi	116
49. Giữ nhà tiều sạch	118
50. Không phá hàng rào	120
51. Không hái hoa, bẻ cây	122
52. Bài ôn	124

Chương IV
Ngoài Đường

53. Đi bên phải	128
54. Không Nô-giốn ngoài đường	130
55. Băng qua đường	132
56. Không chê riễu người tàn-tật	134
57. Đỗ rác ra đường bẩn lấm	136
58. Bài ôn	138
59. Khi đi xe lam	140
60. Đi xe không đứng ở bậc lên xuống . . .	142
61. Đi xe không thò tay ra ngoài	144
62. Xe ngừng hản, hãy lên xuống	146
63. Không đi trên bồn cỗ	148
64. Bài ôn	150

SIPIH 1
Chương I
ỒH CƠNH ÔP YĂH
Em Tập Tính Tốt

1. ỒH NGĂT BÂY ỒH LAC

Hồng Và Lạc

Ngát
Hồng

Lạc
Lạc

2. ĐUYH SÊCH AYH

Đánh Răng Lấy

3. TU MẶT AYH

Rửa Mặt Lấy

4. SAIH SŌQ AYH

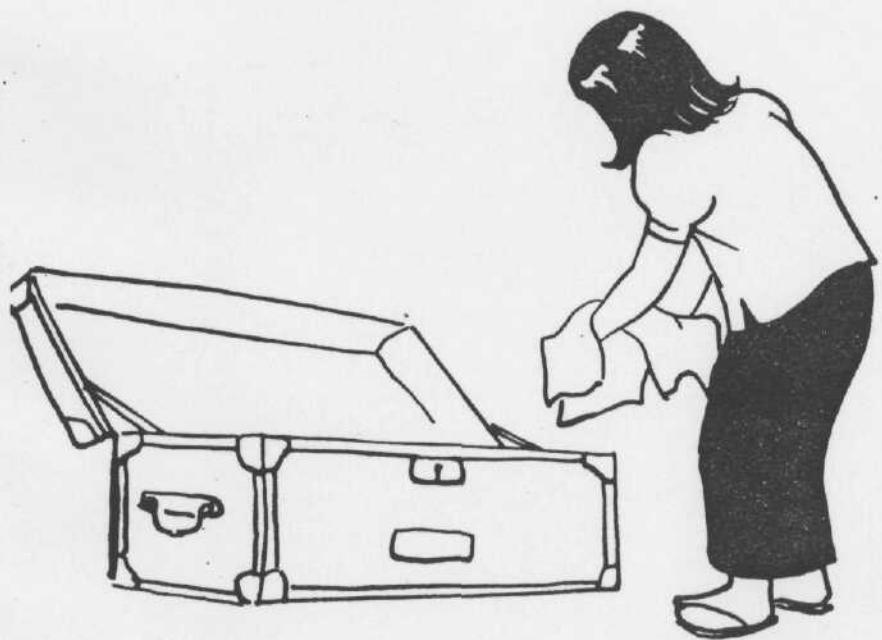
Chải Đầu Lấy

24

25

5. GÂL AO MPHЛА NDÂY

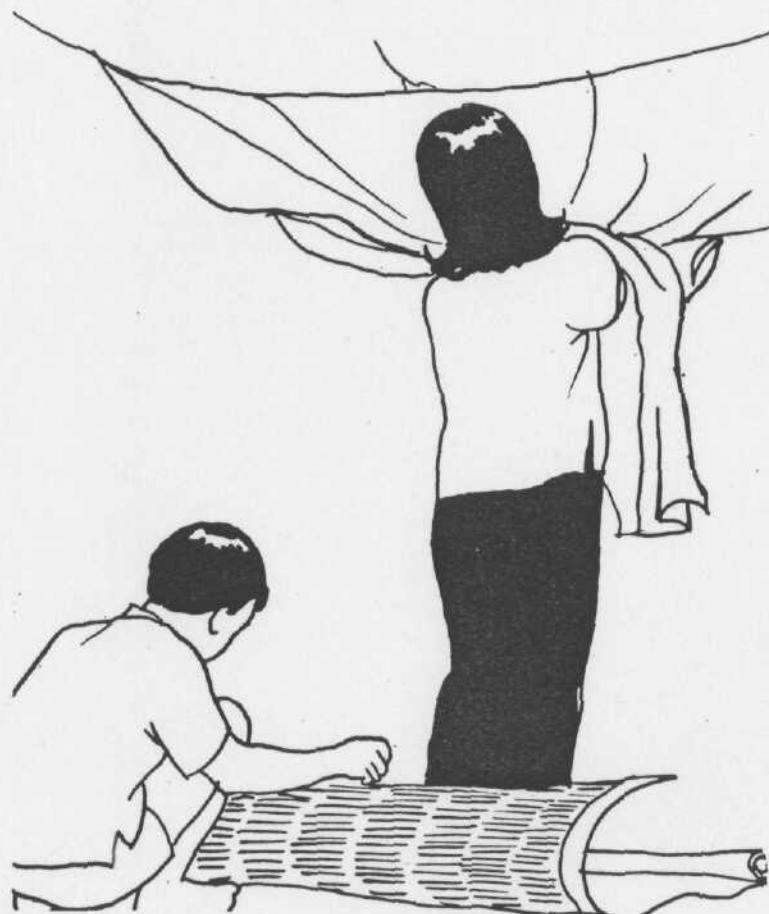
BÂY CHUQ YEP AYH

Thay Quần Áo Và Mang Dép Lấy

6. TAKLÔN MÙNG, SU, VÊL
BÂY AO MPHЛА

Xếp Đặt Mùng, Mền, Chiếu Và Quần Áo

7. CHĘQ SIRĄQ YĀH ĐĀP. NDĀP

Xếp Sách Vở Gon-gang

8. HỌC SĨ V LÂQ

Chương II

Ôp ayh

Vợn lèq gěh mǎq en dờn,

Đăng cành vu lây ôp an.

Đuyh sêch saih sōq gâl ao,

Ti vòn vòn ôp yăh dông.

Bồn-phận Em Trong Gia-dình

Bài Ôn

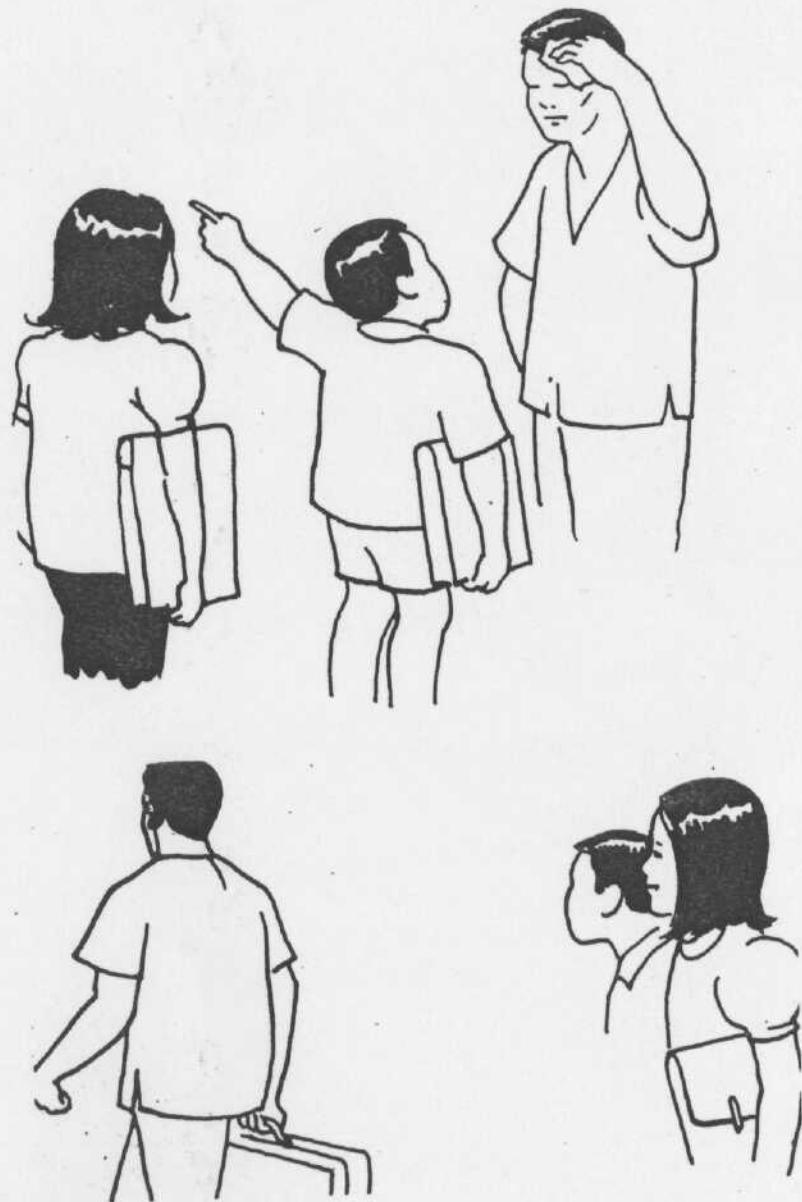
Tự làm lấy

Chúng mình giờ đã khôn lớn,
Không muốn luôn luôn phiền ai.
Đánh răng, chải đầu, thay áo,
 Tay ta làm lấy gọn gàng.

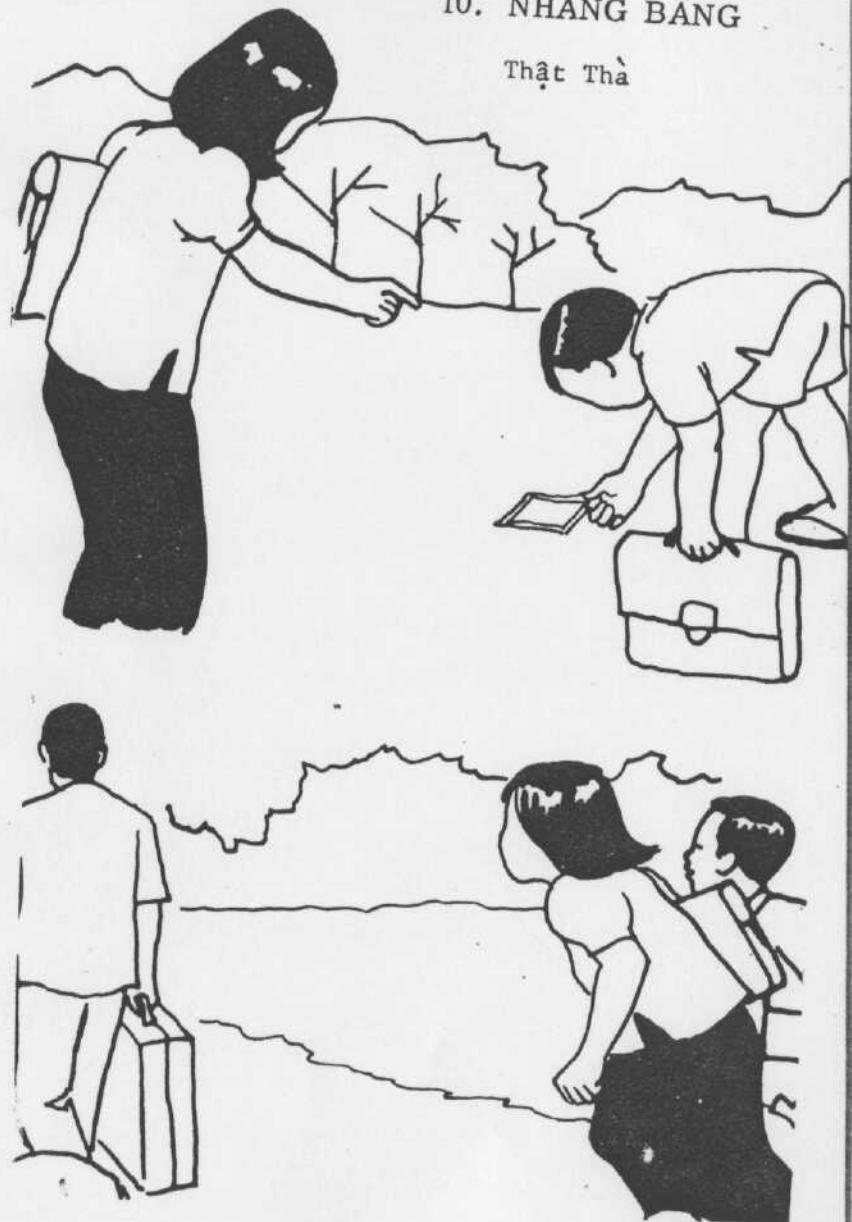
9. CHIH NHAI YĀH CAMHLĀNG

Nói-năng Mạnh-dạn

10. NHÂNG BÂNG

Thật Thà

II. NHAI NHÂNG

Nói Thật

12. GĚH YĂH JRŌH NŌQ
GĚH YĂH CAMHLĂNG

Có Sạch-sẽ Mới Khỏe Mạnh

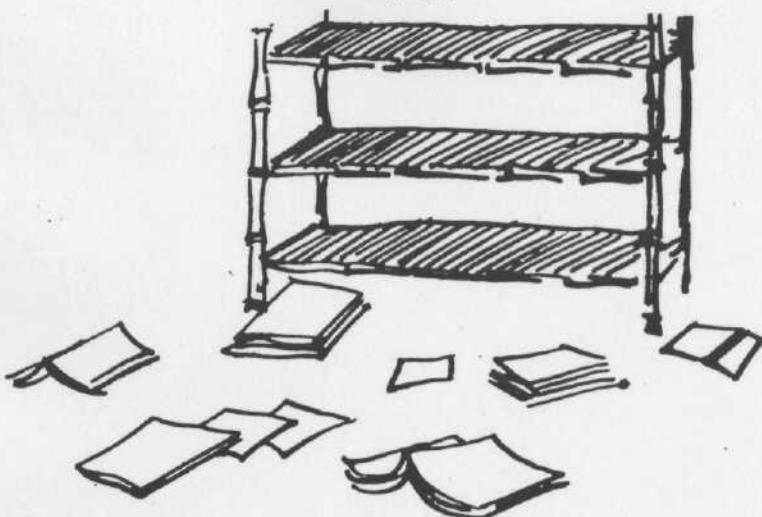
13. SIRĀQ SIMBŪT CHĒQ DI GAL GATŪQ

Sách vđ xếp đúng chỗ

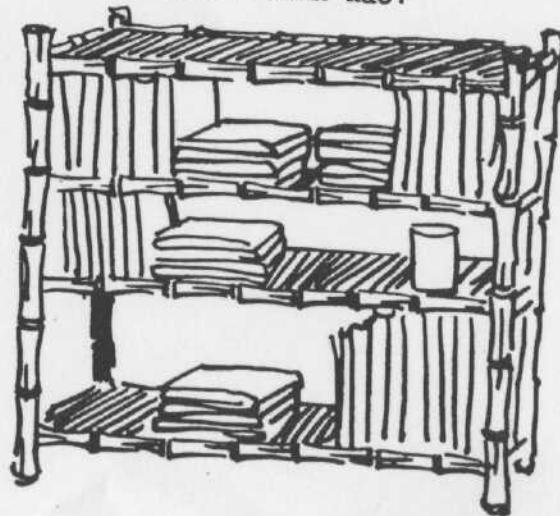
14. HỌC SĨQ VLÂQ

Bài Ôn

Ồh cành gatǔq lây ?

Em thích cành nào ?

Ồh pôch vu lây ?

Em bắt-chuốc ai?

SIPÍH 2

Chương II

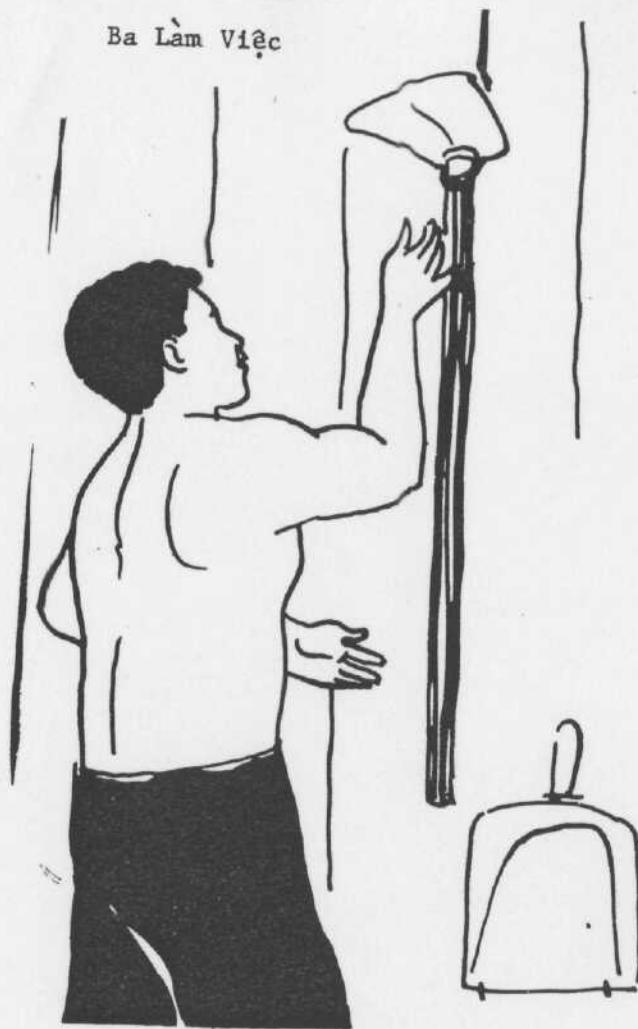
VRŨQ ŌH DE SҮNG CANIËP

Bôn-phận Em Trong Gia-dinh

15. VAP CƠNH ÔP

Ba Làm Việc

Vap cơn ôp.

Ba làm việc.

Vap něh khwai.

Ba đang cuốc đất.

16. MÊ ÔP PĀCH

Má Lām Viēc

Mê pih ao mphla.

Má giặt quần áo.

Mê arūng phe.

Má sây gạo.

Mê tavōl ao.

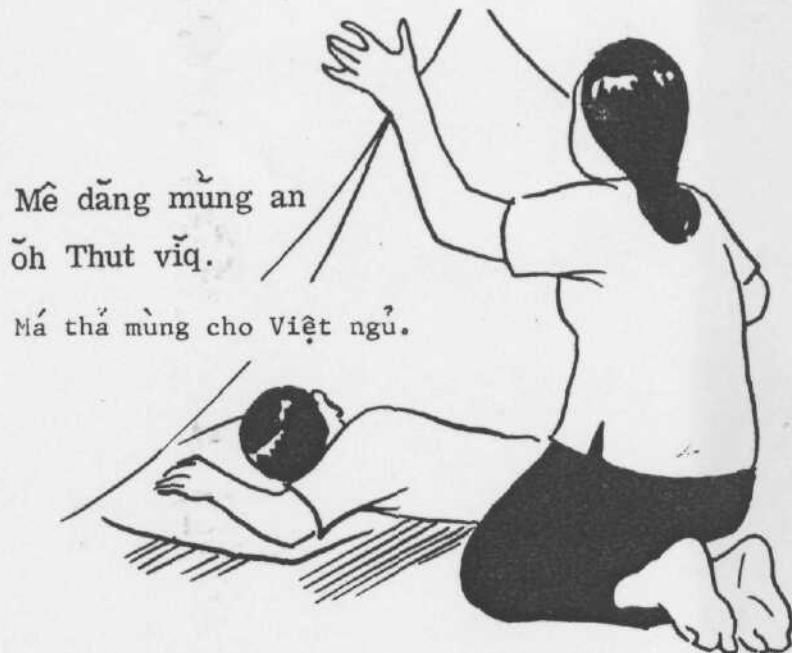
Má vá áo.

17. JO SÊN CON

Trông-nom Con Cái

Mê tandǔm an ǒh Thut iǔn.
Má tắm cho Việt.

Mê dǎng mungle an
ǒh Thut viq.
Má thả mùng cho Việt ngù.

Ao ǒh Lac de hec.
Mê tavôl siq vlâq.
Áo Lạc rách.
Má khâu lại.

18. ÔH LAC JI

Lạc đau

Ôh Lac ji.

Lạc đau.

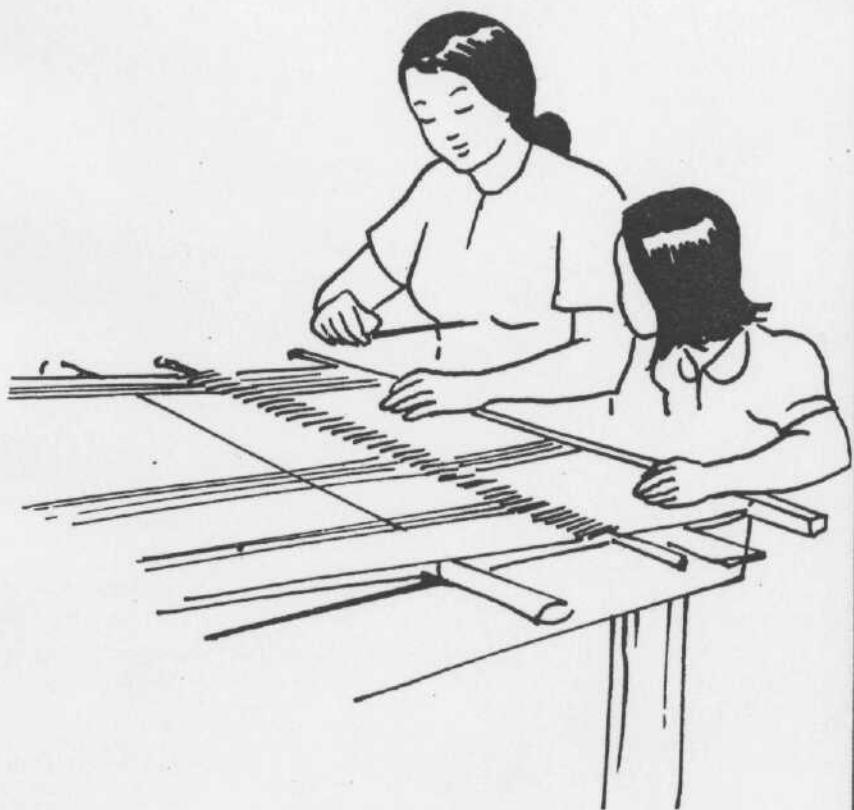
Mê an ôh Lac huch jróu.

Má cho Lạc uống thuốc.

19. TAMTI CON

Dạy Con

Mê tamti ăh Ngăt tanh su.
Má dạy Hồng dệt vải.

Vap tamti ăh Lạc học.
Ba dạy Lạc học.

20. VAP ÔP SĨQ VLÂQ NHI LA
Ba Sua-sang Nhà Cửa

Vap ôp sỹq vlâq lapông.
Ba sửa cánh cửa hú.

Vap tatâm nhi.
Ba sửa mái nhà.

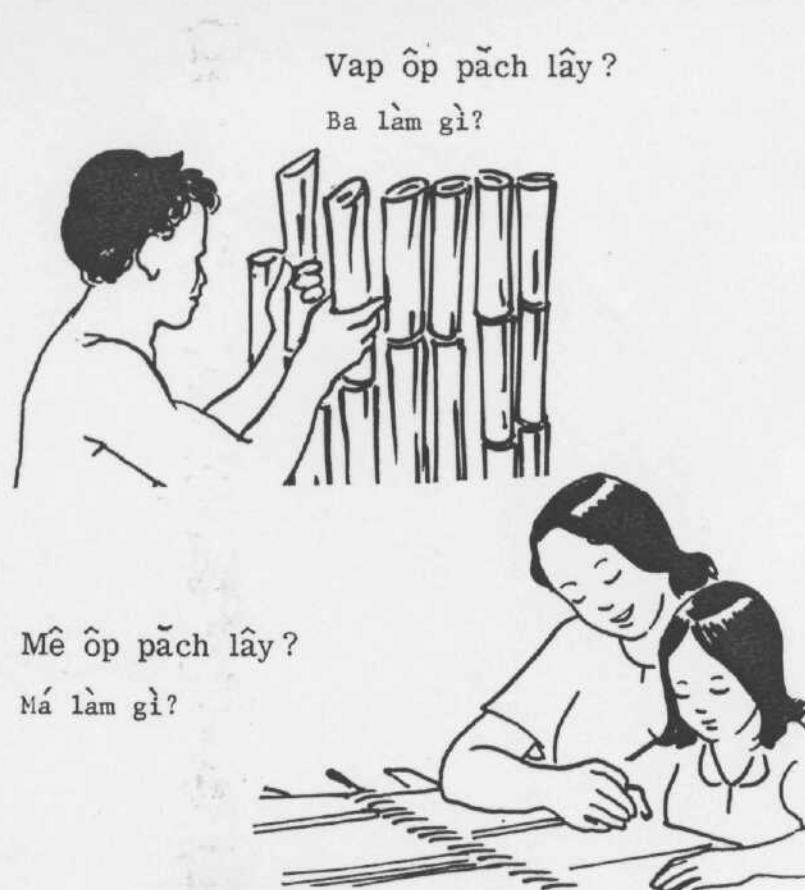
21. HỌC SĨQ VLÂQ

Bài Ôn

Mê ôp păch lây?

Má làm gì?

Mê ôp păch lây?
Má làm gì?

Mê ôp păch lây?

Má làm gì?

Mê ôp păch lây?
Má làm gì?

22. ÔP VUI NUIH
 TALAQ UN CÔ DE
 Làm Vui Lòng Ông Bà

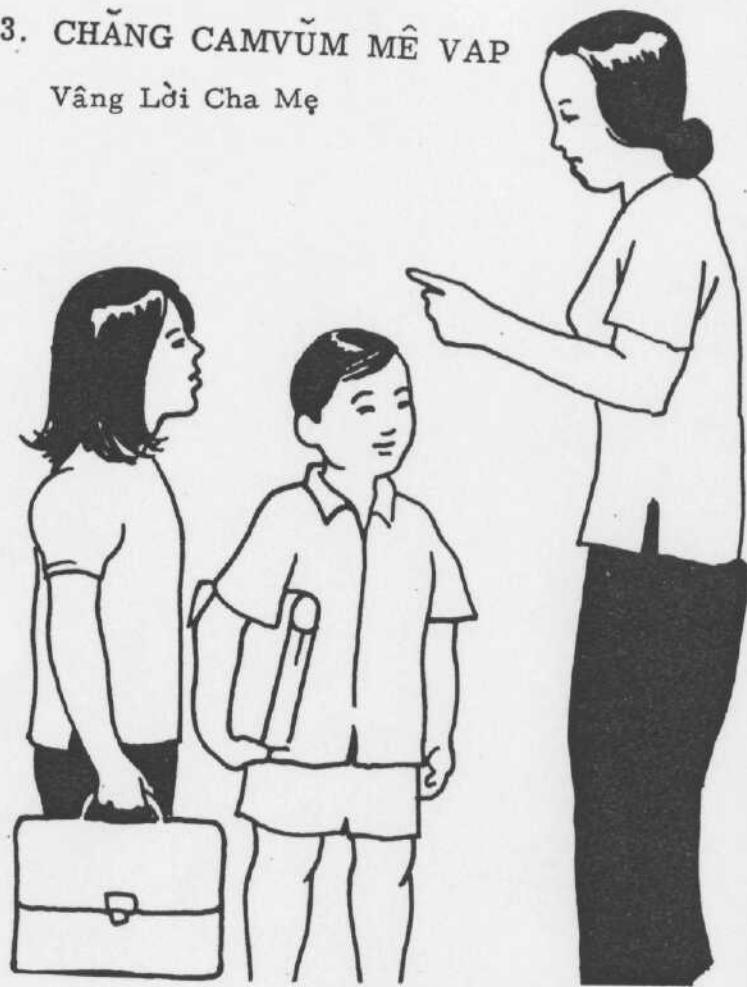
Oh Lac dờp goq an cô iuhn.
 Lạc đưa ông điếu cho ông.

Oh Ngăt dờp li daq an un iuhn.
 Hồng đưa bầu nước uống cho bà.

23. CHĂNG CAM VŨM MÊ VAP

Vâng Lời Cha Mẹ

"Khây con vâng sa bănh
cò tăch bây trong."

"Các con đừng ăn bánh bán dọc đường."

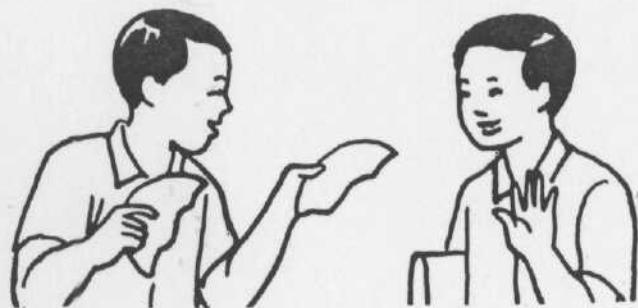

"Bánh heq pa-ăm Jũng!"

"Bánh này ngon lắm!"

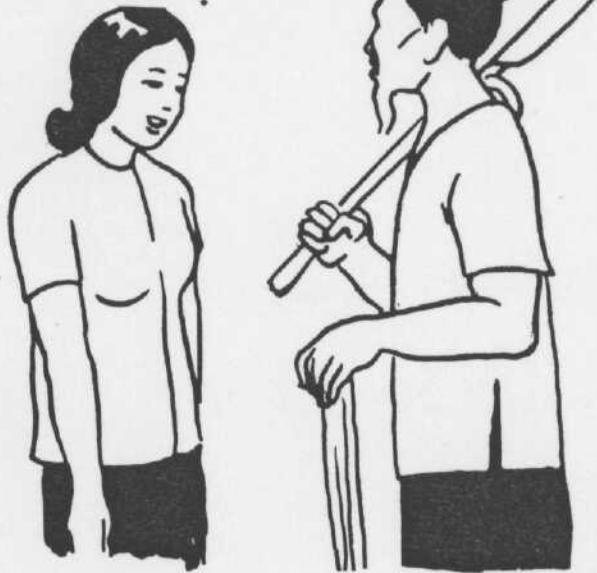
"May mo, ānh đăng sa."

"Cám ơn, tôi không ăn."

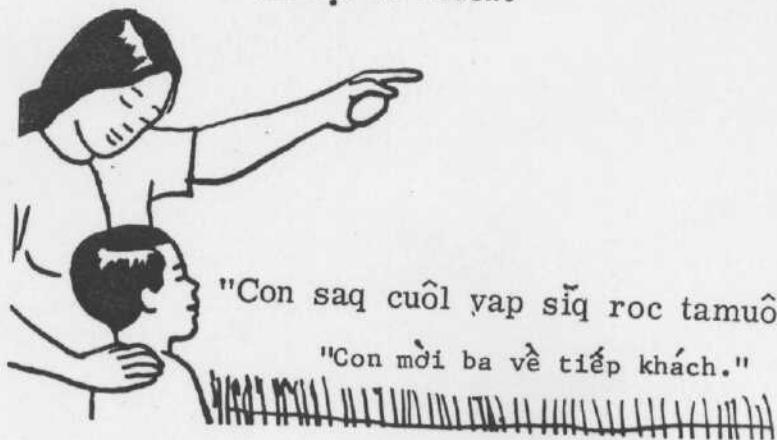
24. CHIH NHAI DIYĂH BÂY MÊ VAP

Lễ-phép Với Cha Mẹ

Nhi ăh Lac de gĕh tamuôi.

Nhà Lac có khách.

"Con saq cuôl yap sîq roc tamuôi."

"Con mời ba về tiếp khách."

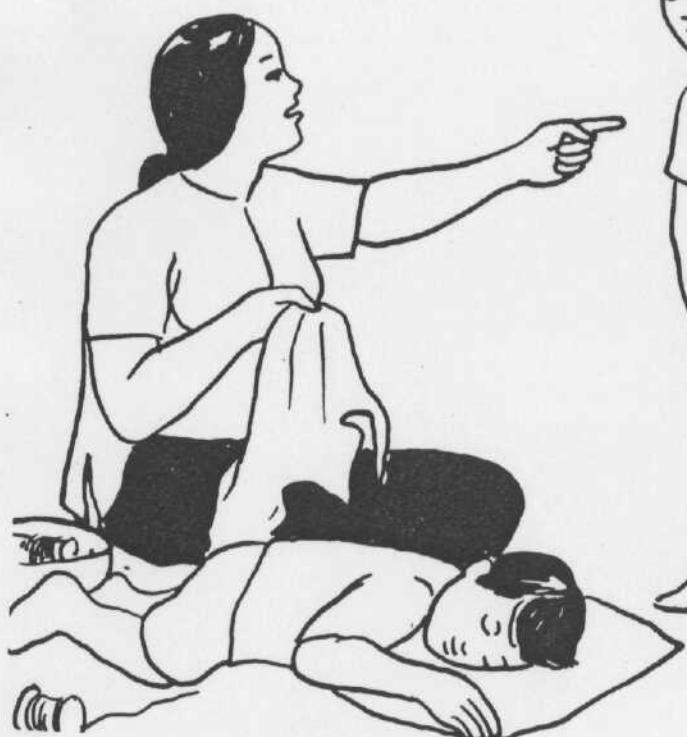

"Ô vap, nhi gĕh tamuôi."

"Thưa ba, có khách à!"

25. CHIH NHAI DIYĀH BÂY PÔP

Nói-năng Lẽ-phép Với Anh Chị

"Saq cuôl pôp Ngăt siq mê cơnh!"
"Đi gọi Hồng về cho má!"

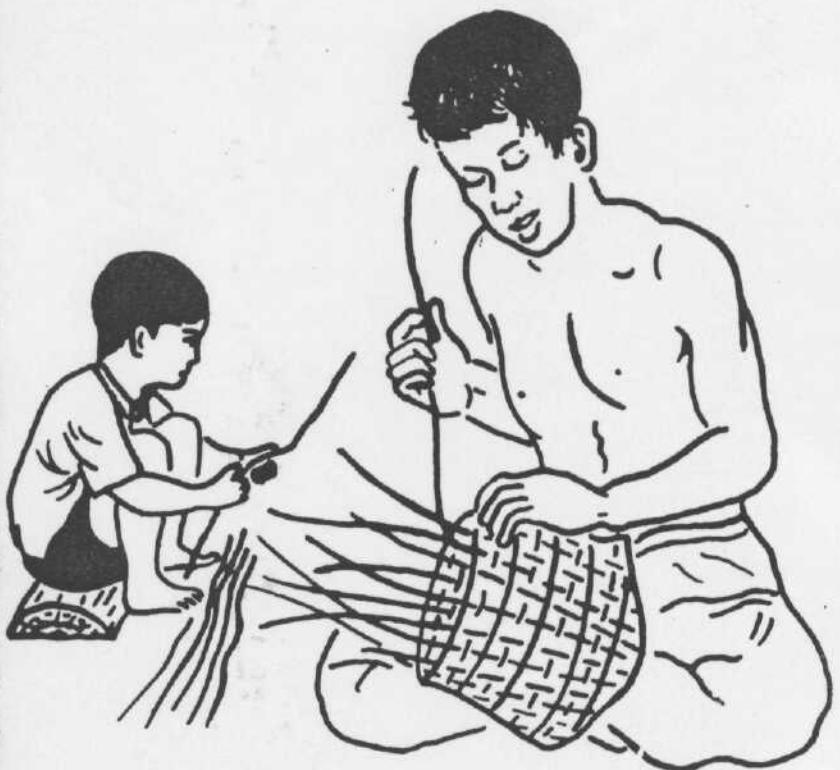
"Ô pôp. Mê cuôl.
Pôp siq lawân ၑ."

"Chị đi! Má kêu.
Chị về liền nhé!"

26. TĂM-ÔP BÂY MÊ VAP

Giúp Đõ Cha Mẹ

Ồ Ngăt bây ồ Lac ôp
tăm-ôp bây mê vap.

Hồng và Lạc giúp đỡ ba má.

27. TRỎQ TƠM CHHƠ BÂY VAP

Giúp Cha Tưới Cây.

Ồ Ngắt bây ồ Lạc trồq
tơm chhơ bây vap.

Hồng và Lạc cùng tưới cây với cha.

28. JO SÊN ŐH KEN

Coi-sóc Em Nhỏ

Õh Ngăt rao ti an ũh iuhn.

Hồng rửa tay cho em.

Õh Lac siêm ũh sa piêng.

Lac cho em ăn.

29. HỌC SĨ Q VLÂQ

Bài Ôn

Ch heq dê khen ha đăng?
Lũh canoq?

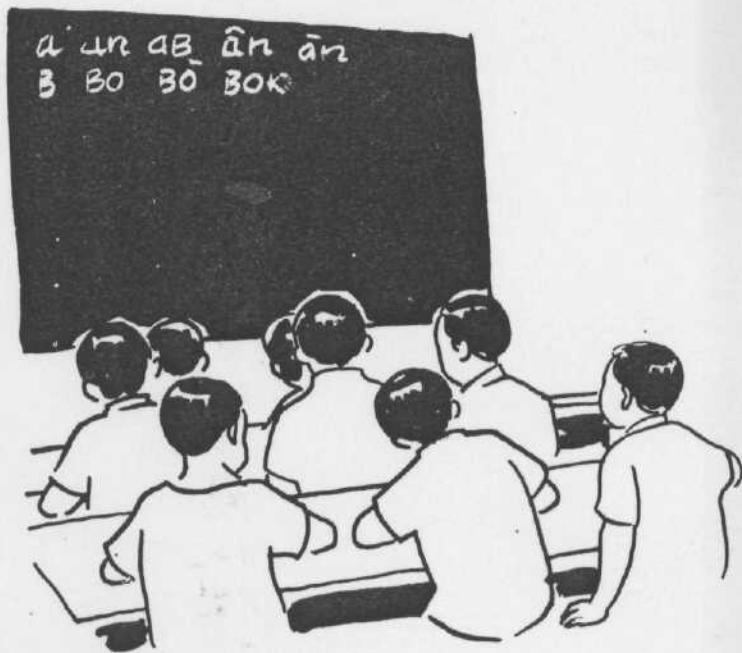
Em bé này có đáng khen không?
Tại sao?

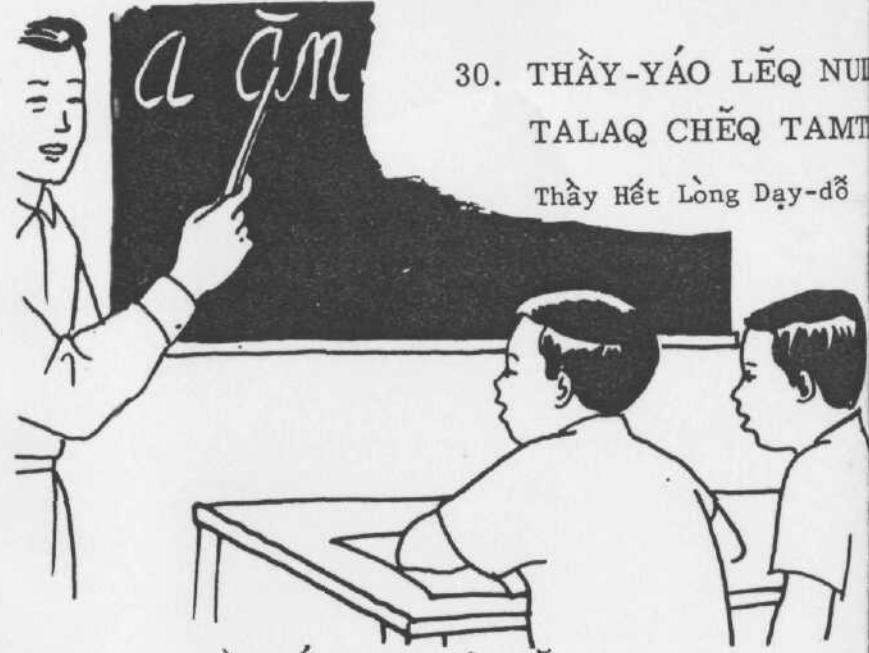
SIPIH 3

Chương III

VRŨQ ŌH DE U NHI TRƯƠNG

Bản-phận Em Ô Học-đường

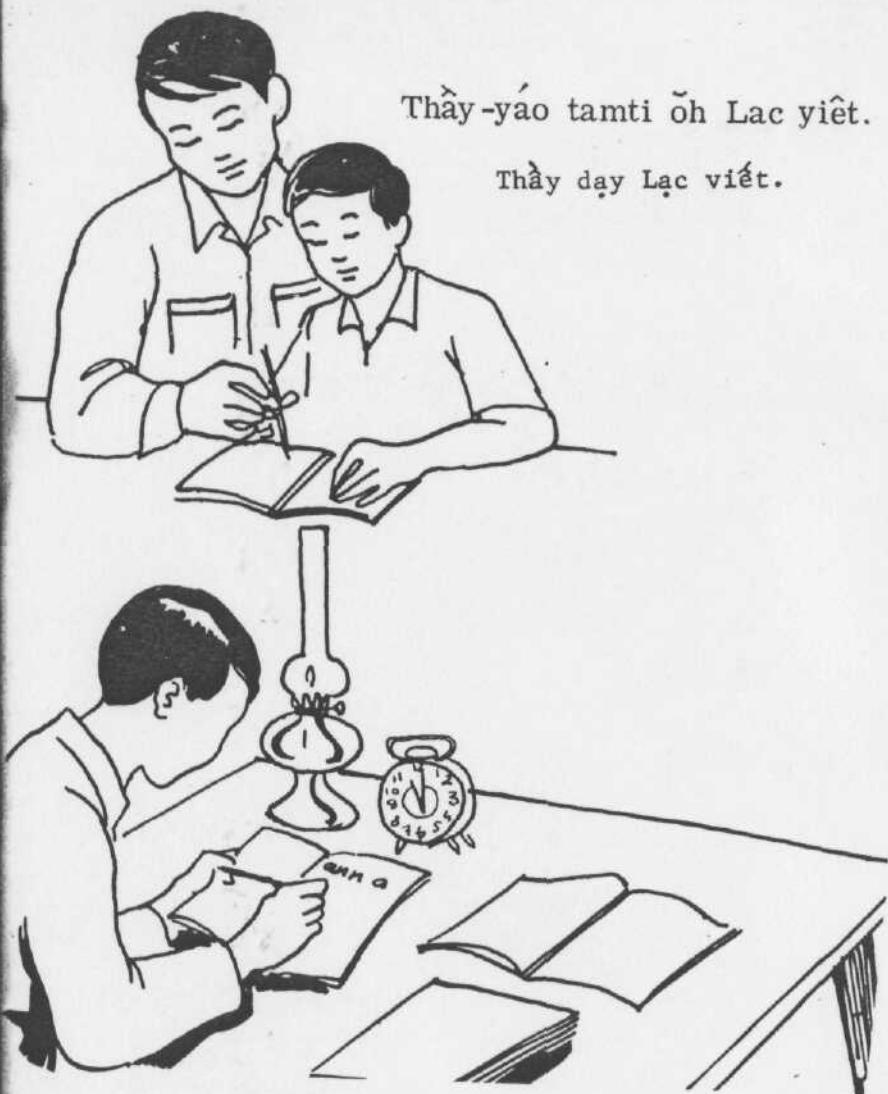

30. THÀY-YÁO LỄQ NUD
TALAQ CHĚQ TAMT
Thầy Hết Lòng Dạy-dỗ

Thầy-yáo tamti tập đọc.
Thầy dạy tập đọc.

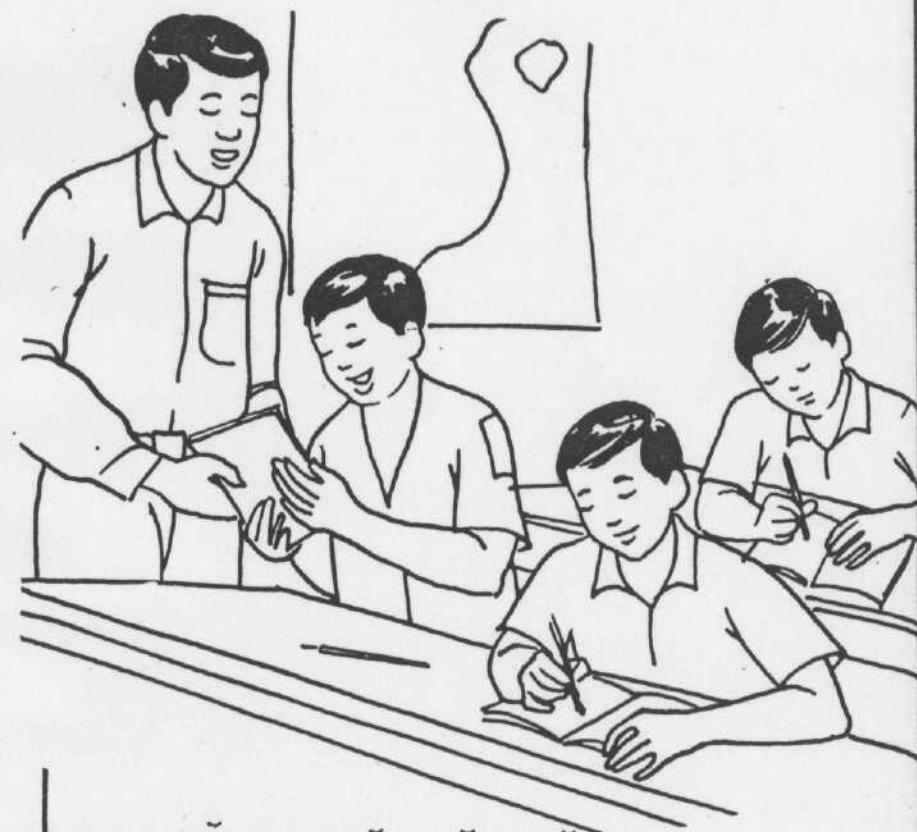
Thầy-yáo
đơm prau.
Thầy kể
chuyện.

U nhì, Thầy-yáo ôp
vrũq tât năc năng.
Ở nhà, thầy làm việc đến khuya.

31. SINH DẠCH HỌC SINH

Thương Yêu Học Trò

Ôh Nam đăng gěh sirăq.

Thầy-yáo an ǒh du lâm sirăq.

Ôh Nam nhai :

"Ôh may mo Thầy."

Nam khōng có vđ. Thầy cho em mōt cuồn.

Nam nói: "Em cám ơn thầy."

Yáo yiēng tamti con se lēng.

Thầy hướng dẫn học sinh chơi.

32. GƯỚT PHỦNG BÂY CHĂNG
CAMVŨM YÁO YIÊNG
Kính-trọng VÀ Vâng
Lời Thầy

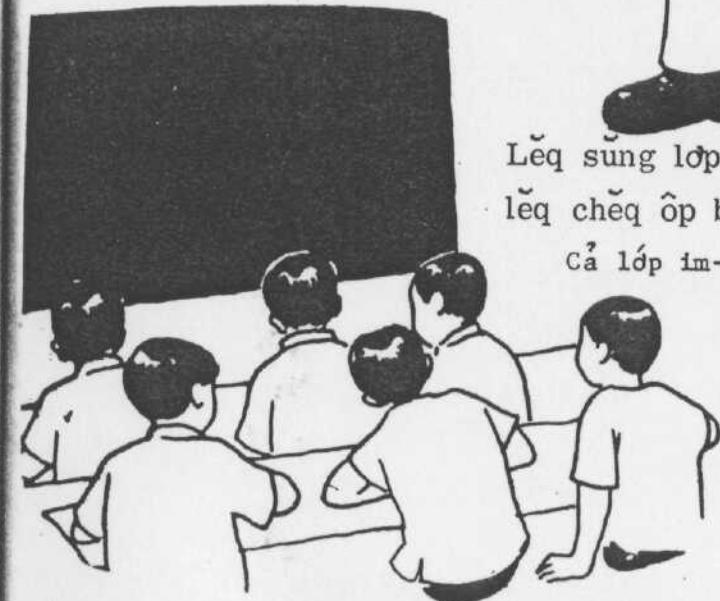

Oh Ngăt, ăh Lac bây ganai chào
Thầy.

Hồng, Lạc và các bạn chào thầy.

"Khây ăh gුණ yăh jwa rangăp."

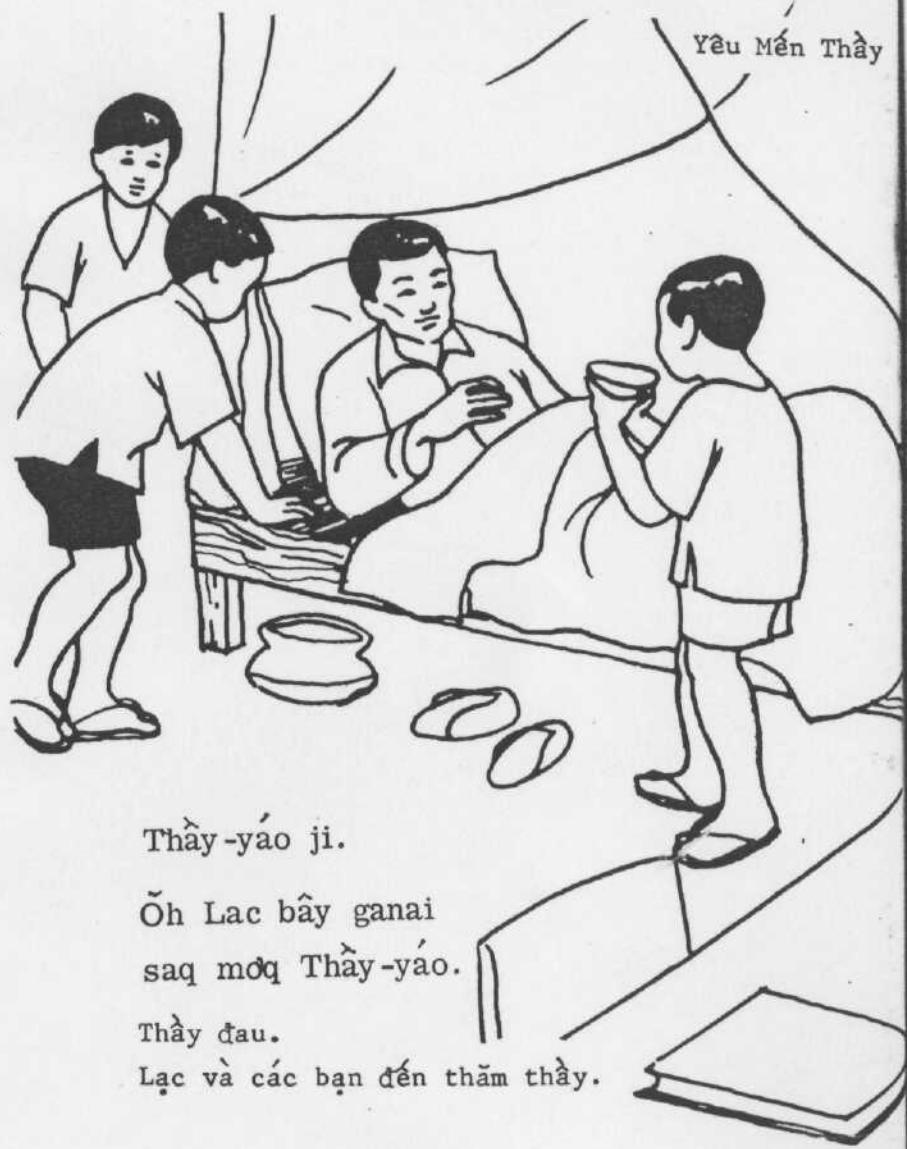
"Các em hãy
giữ im-lặng."

Lěq sunglep lớp gුණ jwa
lěq chěq ôp bai.

Cả lớp im-lặng lâm
bai.

33. GUT SIN DACH YÁO YIENG

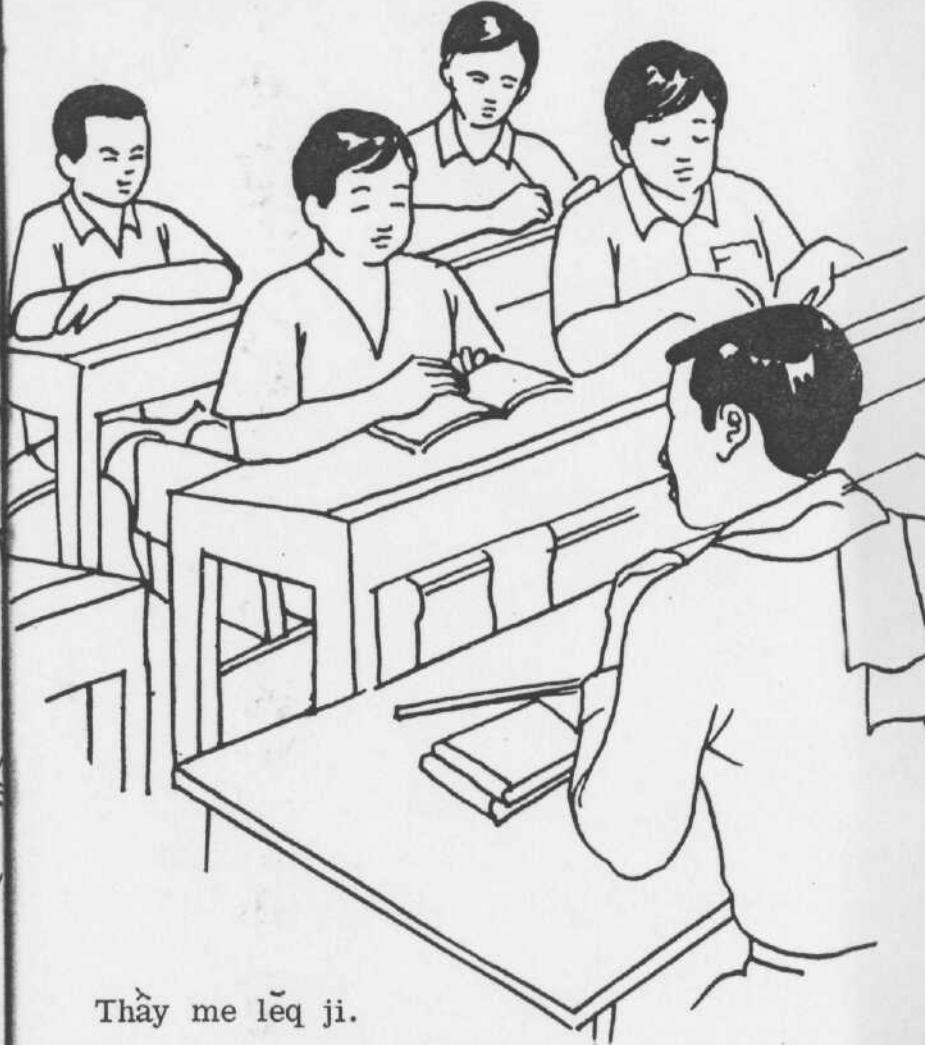

Thầy -yáo ji.

Ôh Lac bây ganai
saq móq Thầy -yáo.

Thầy đau.

Lạc và các bạn đến thăm thầy.

Thầy me lěq ji.

Ôh Lac bây ganai đăng thêng
ôp ngày phũng Thầy hyoq.

Thầy vừa hết bệnh.

Lạc và các bạn không làm ồn để thầy khỏi mệt.

34. GƯỜI TĂM-SINH DẠCH

Thương-yêu Nhau

Ôh Sanh mprăng, nĕh vông hlâq.

Trò Sanh chạy.

Em bị té.

Khây ganai mprăng tât.

Ôh Lac saq wõng Thầy-yáo.

Các bạn vội chạy đến. Lạc đi tìm thầy.

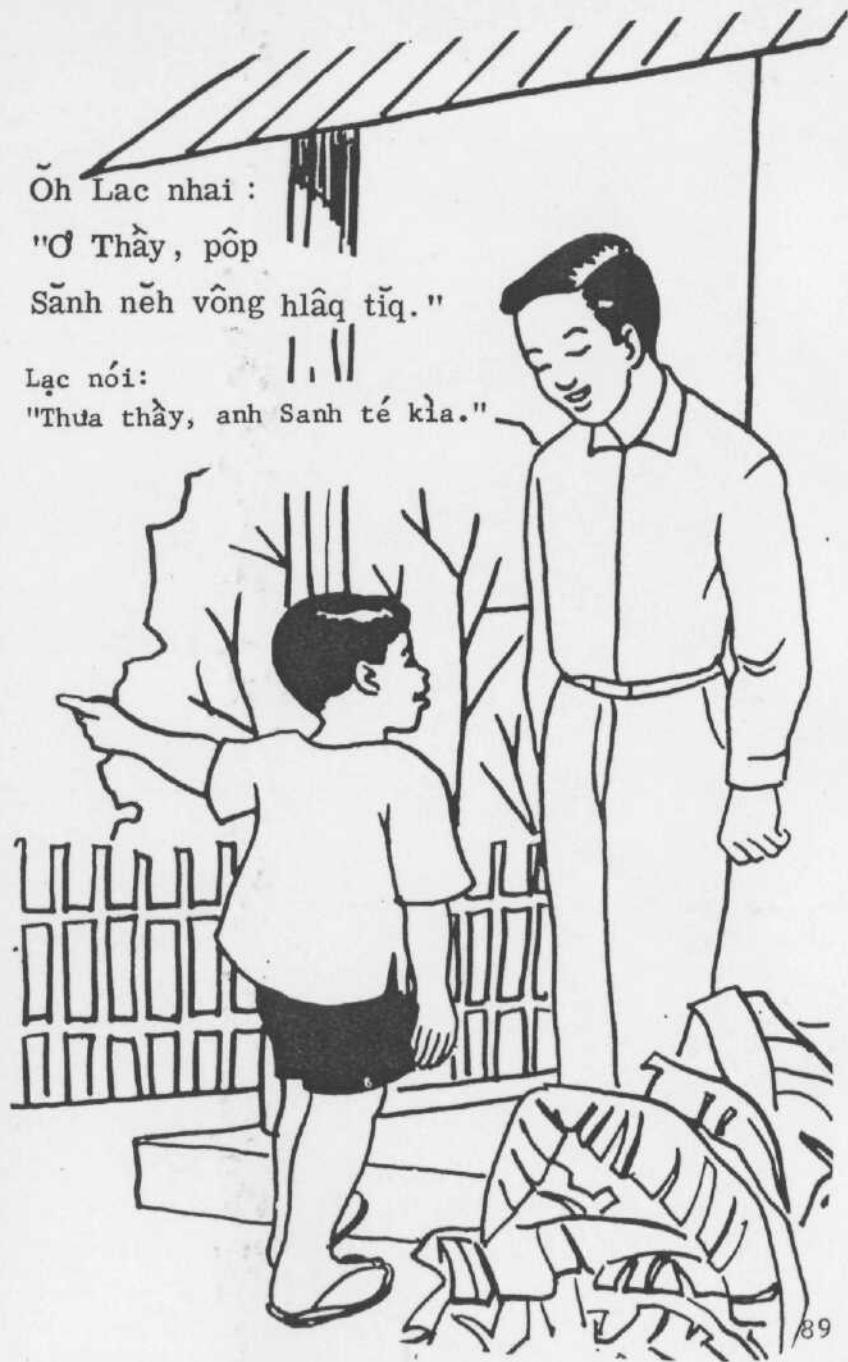
Ôh Lac nhai :

"Ô Thầy, pôp

Sanh nĕh vông hlâq tiq."

Lạc nói:

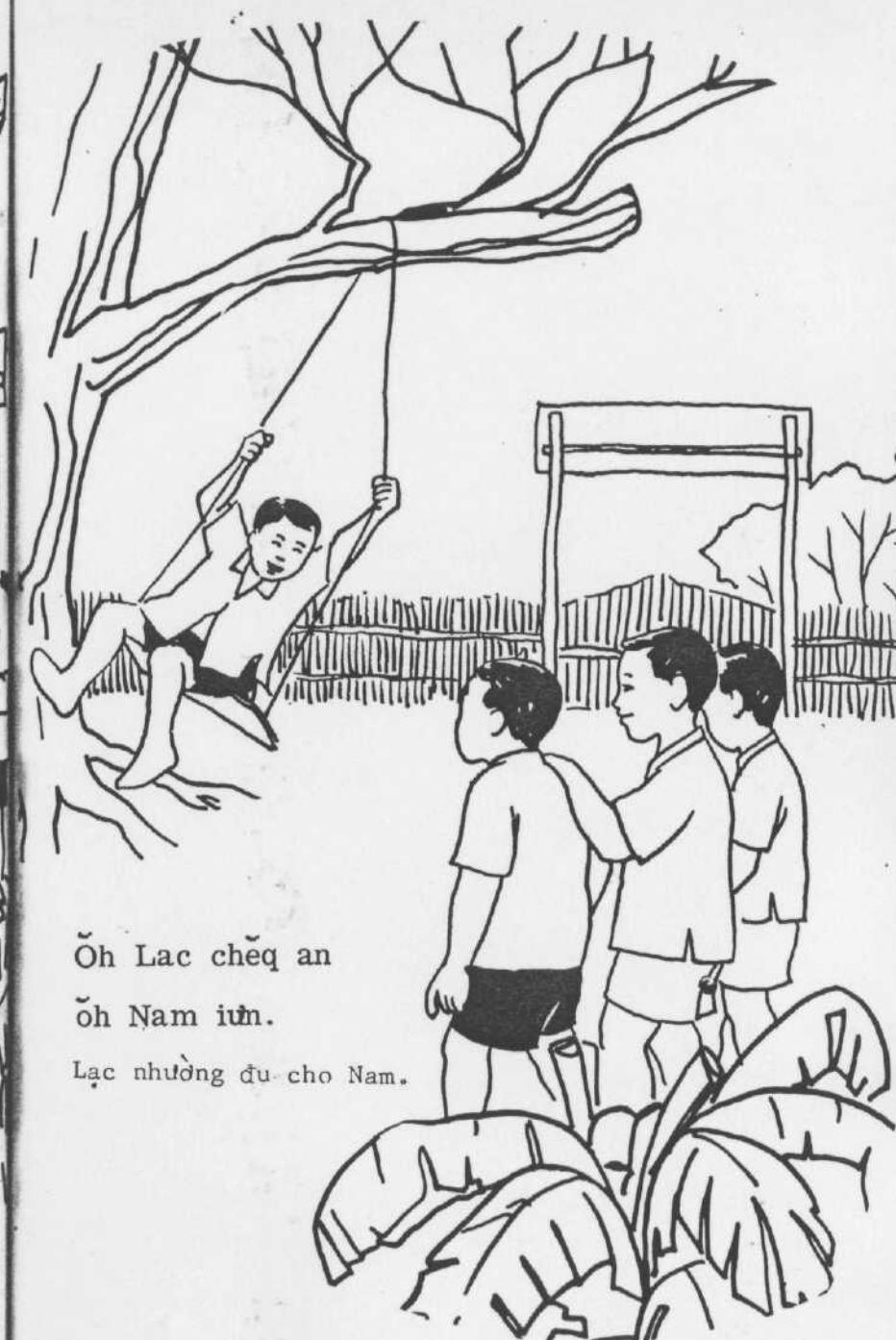
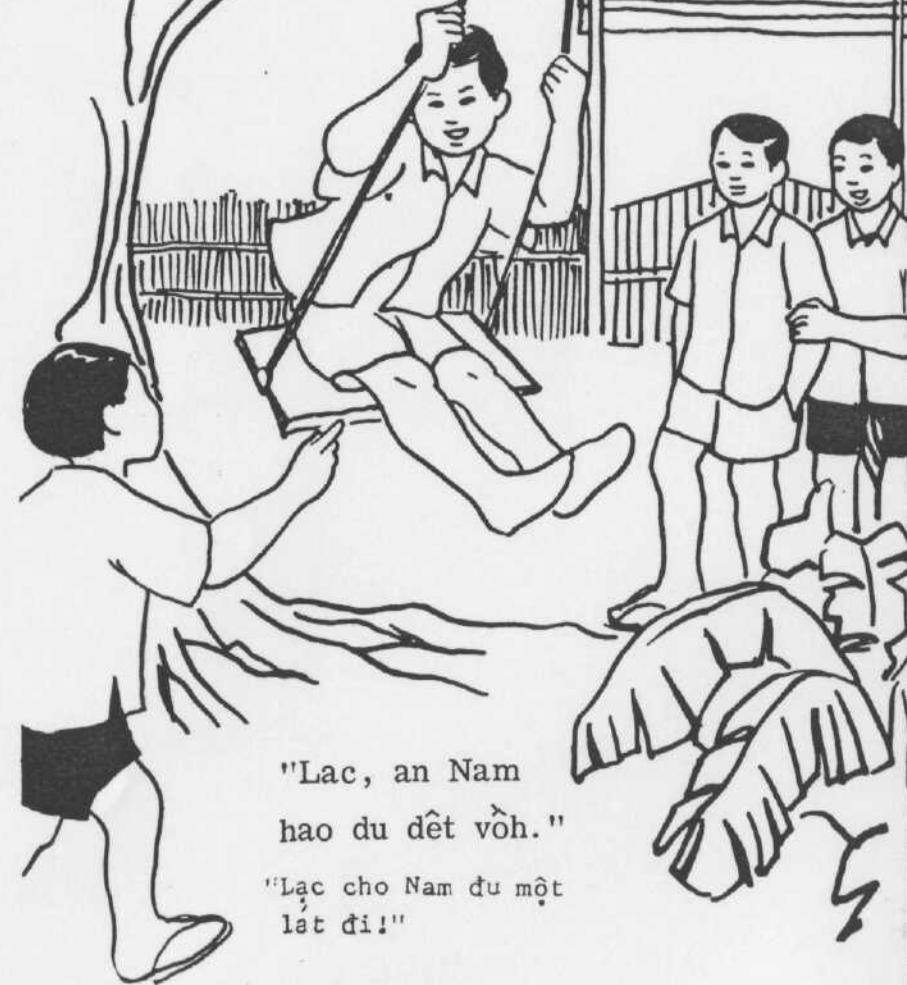
"Thưa thầy, anh Sanh té kia."

35. AN PĂCH LÊNG GANAI MAQ

Nhường Đèo Chơi

Cho Bạn

36. LÊNG SIMO YĂH LA-ÊR

Chơi Chung Hòa-thuận

Ganai ŏh Lac de něh tăm-lőq.

Bạn Lạc đang gây-gỗ.

Ôh Lac pâh.

Lạc can-ngăn.

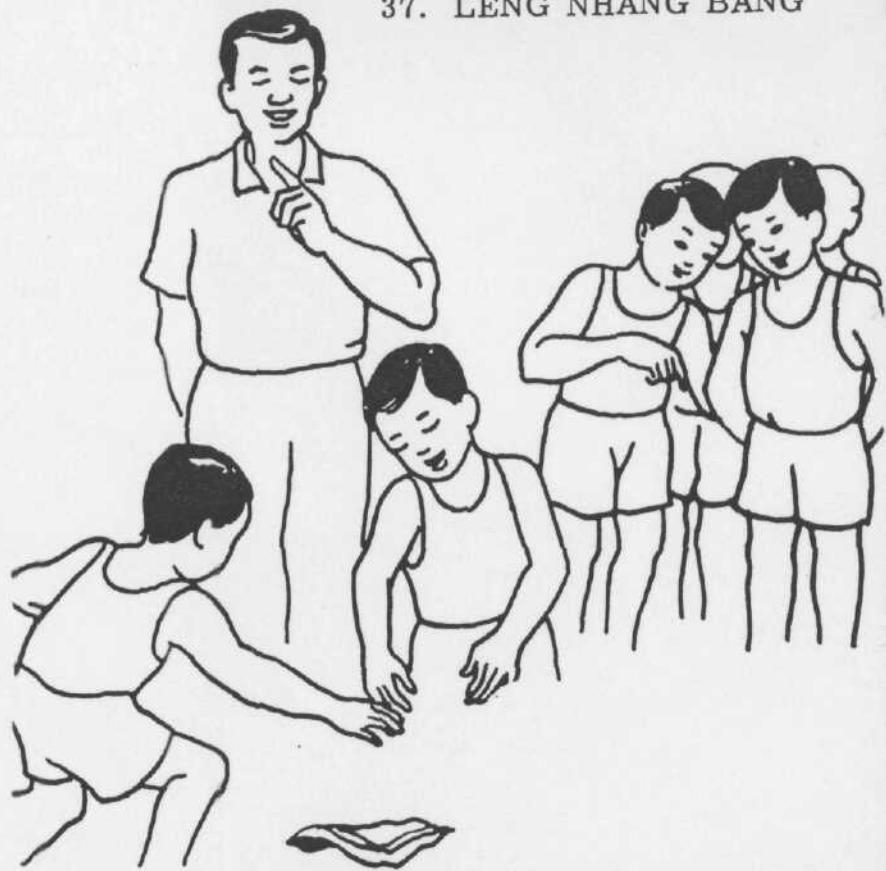

Ôh Lac bây ganai

lêng yăh vui.

Lạc và các bạn chơi đùa vui-vé.

37. LÊNG NHÂNG BÂNG

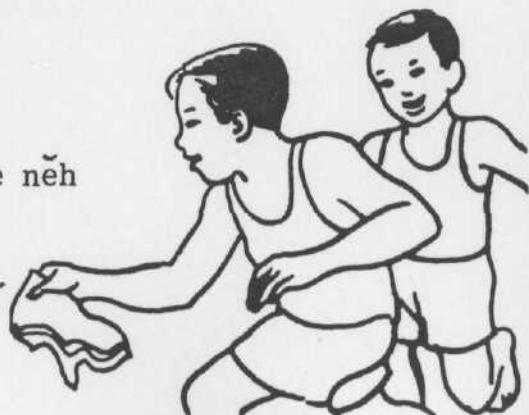

Ôh Lac bây ganai lêng "Nhǔp nseng".

Lạc cùng bạn chơi
"cuốp cờ".

Ganai ôh Lac de něh
nchoq bây.

Bạn Lạc rượt theo.

Thầy nhai :
"Maq ôh Lac de sa."

Thầy nói:
"Toán của Lạc thắng."

Ôh Lac nhai : "Ô Thầy, maq khây ôh
de dǎng sa. Mvăc pôp heq
něh pâm dip paniq ôh de èn."

Lạc nói:
"Thưa thầy, toán chúng em thua.
Anh này đã đập trúng vai em."

38. HỌC SĨQ VLÂQ

Thầy sửa tát nắc nǎng.

Ôh Lac poq đuôn Thầy.

Bài Ôn

Thầy sửa ... tái khuya.

Lac dỡ nón ... thầy.

Ôh Ngăt paq an ganai.

Hồng nhường ... cho bạn.

Ôh Lac paq prit an

Lac chia chuối cho

39. CHÀO CỜ

Học sinh chào cờ

Khây ăh tao yăq yăh sōng.

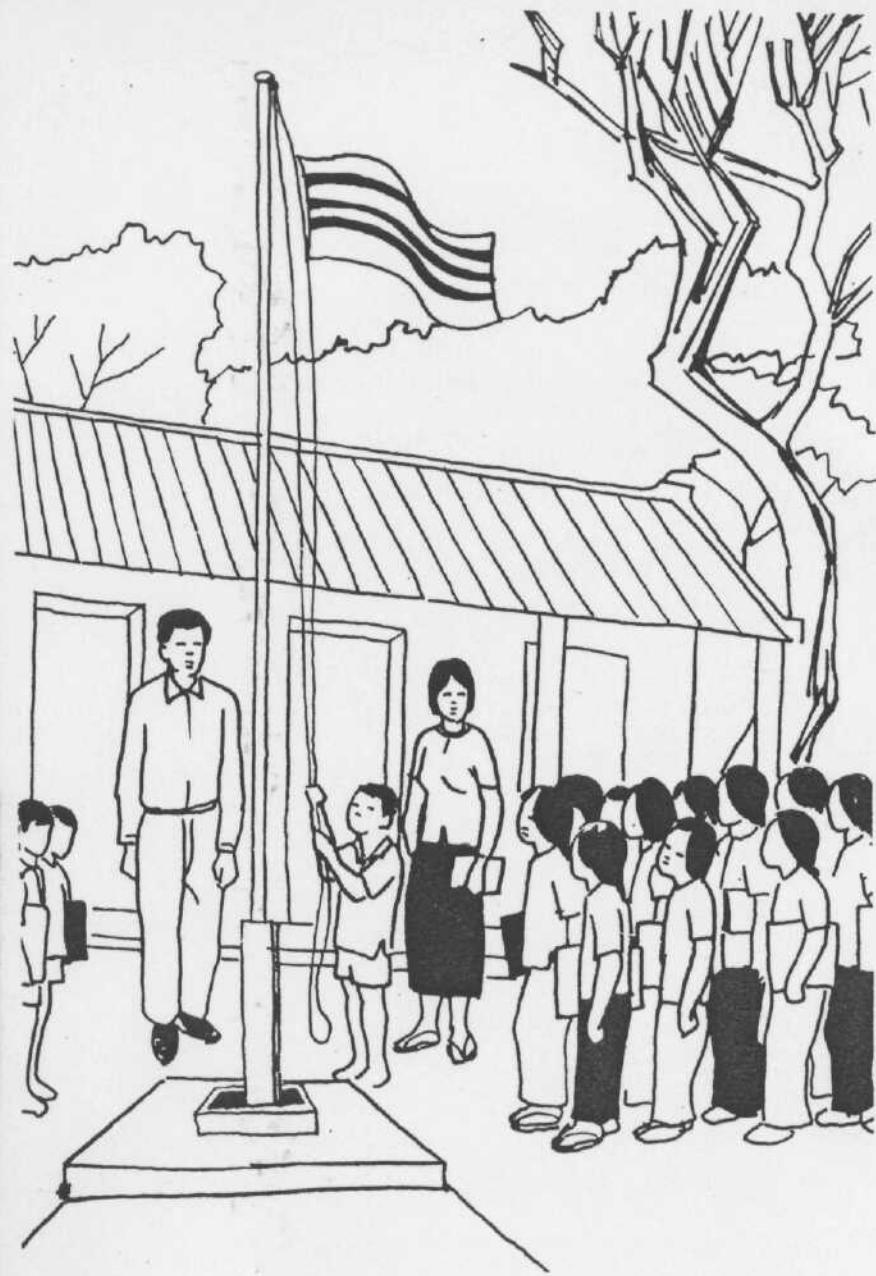
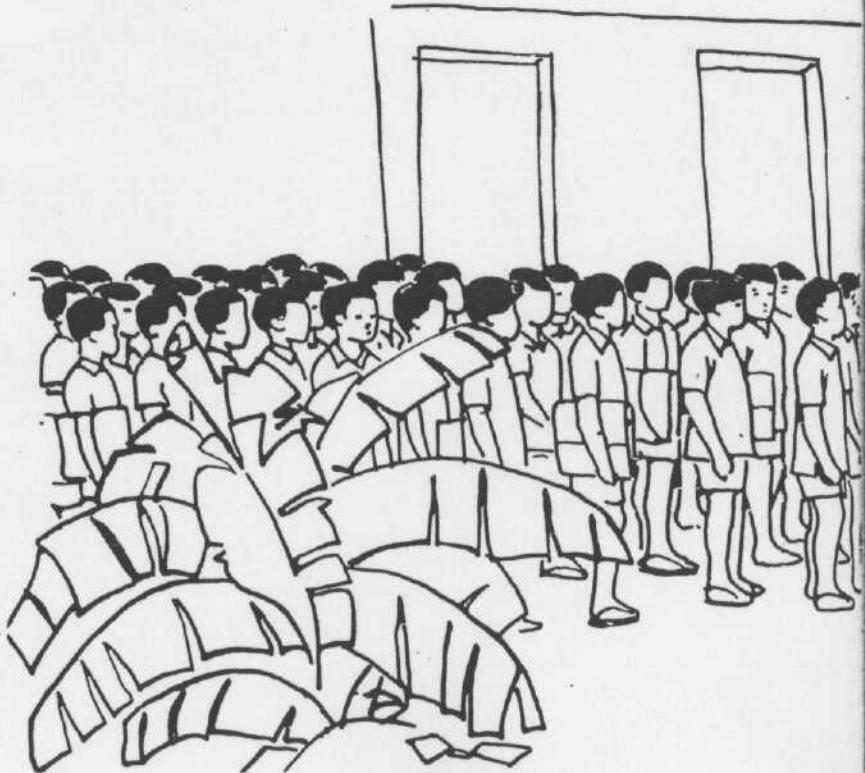
Khây ăh hat didip.

Chào Cờ

Hoc-sinh chào cờ.

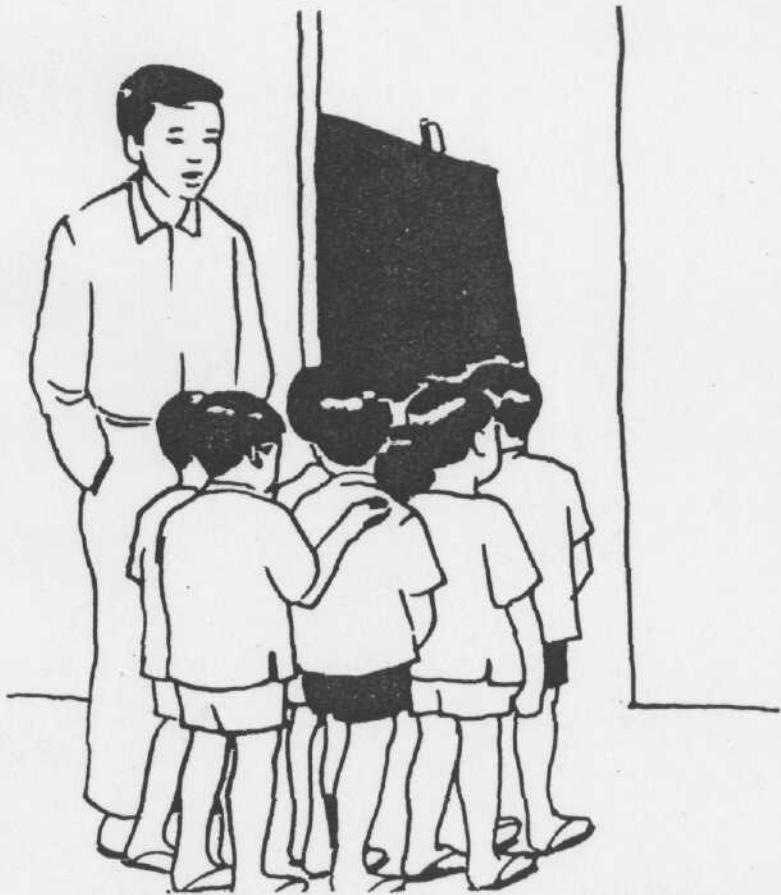
Các em đứng nghiêm.

Các em hát đúng giọng.

40. LĂM TAO YĀQ SỐNG TANDRONG

Lúc Sắp Hàng

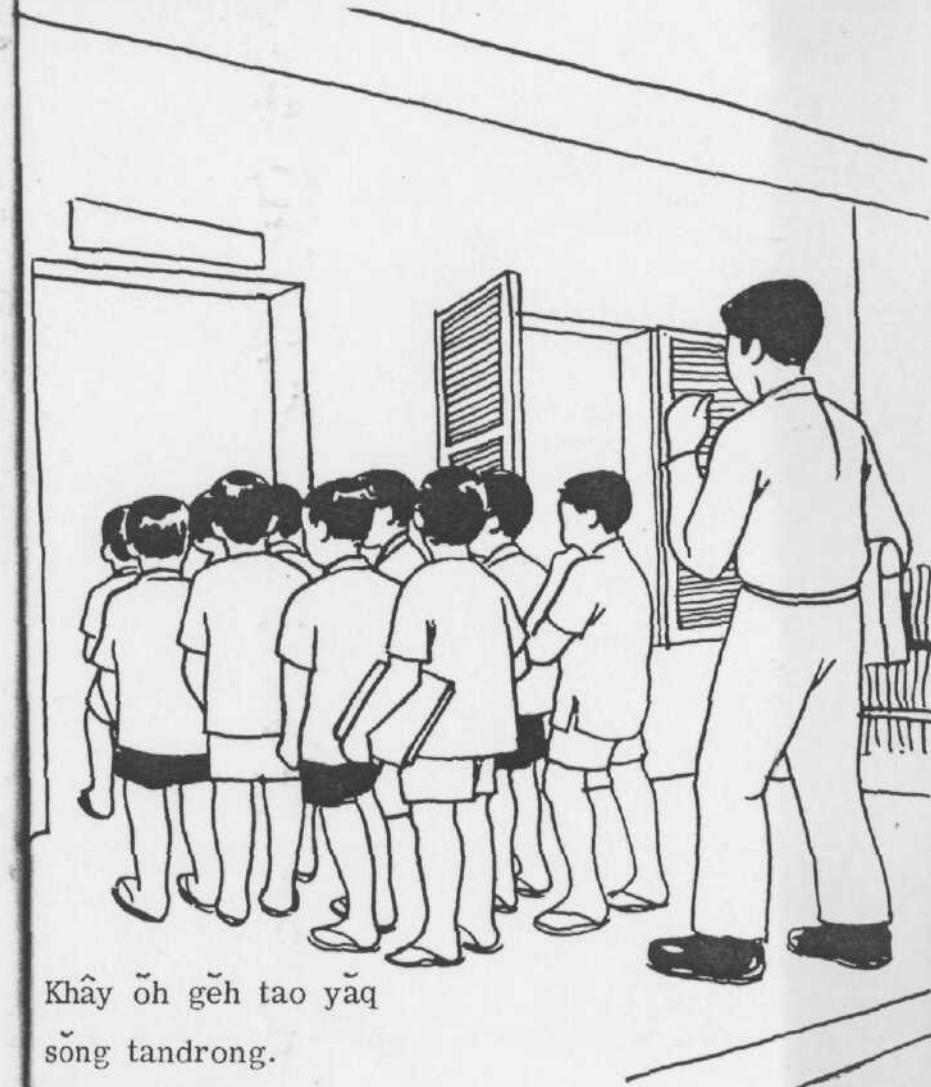

Lẽo lêng èn.

Học sinh tao yāq sống tandrong
avôq lapông nhi trường.

Đã hết giờ chơi.

Học sinh sắp hàng trước cửa lớp.

Khây őh gĕh tao yāq
sống tandrong.

Khây őh lăp lớp.

Các em đã sắp hàng ngay ngắn.

Các em vào lớp.

41. DOQ PA-AR SỦNG THÙNG
CANDŌQ

Bỏ Giấy Vào Giỏ

Ga Tu sa kẹo.

Něh hwat pa-ar kẹo sứng lớp

Trò Tu ăn kẹo.

Em xả giấy bọc kẹo ra lớp.

Õh Lac dōnh pa-ar kẹo.

Õh doq sứng thùng rac.

Lạc lượm giấy bọc kẹo.

Em bỏ vào giỏ rác.

42. VRĀCH U LING

Ra Ngoài Nhô

Oh Lac nsiēq.

Oh wînh bây Thầy chẽq lûh tu ling vrăch
daq ju.

Lac ho.

Em xin phép thầy ra ngoài để khạc nhô.

Oh Lac lûh tu ling chẽq vrăch daq ju.

Lac ra ngoài nhô.

43. JƠ SÊN BÀNG GÊ

Giữ-gìn Bàn Ghế

Ganai ũh Lac de chêr phân vld bảng
Bạn Lạc vẽ phần trên bàn.

Ôh Lac nhai bây ganai :

"Võn phải jơ sên bảng cồ võn học."

Lạc khuyên bạn:

"Ta nên giữ-gìn bàn học."

44. JO DING NHI YĀH JRŌH

Giữ Tường Sạch

Ôh Binh chêr vlo ding nhi.
Khây ganai saq tât chêq sên.
Binh vê lén tường.
Các bạn xúm lại xem.

Ôh Ngăt nhai :

"Võn phải jơ ding nhi dijrōh.

Ding nhi jrōh, nőq nhi trường yāh rom."

Hồng nói:

"Chúng ta giữ tường cho
sạch. Tường có sạch,
trường mới đẹp."

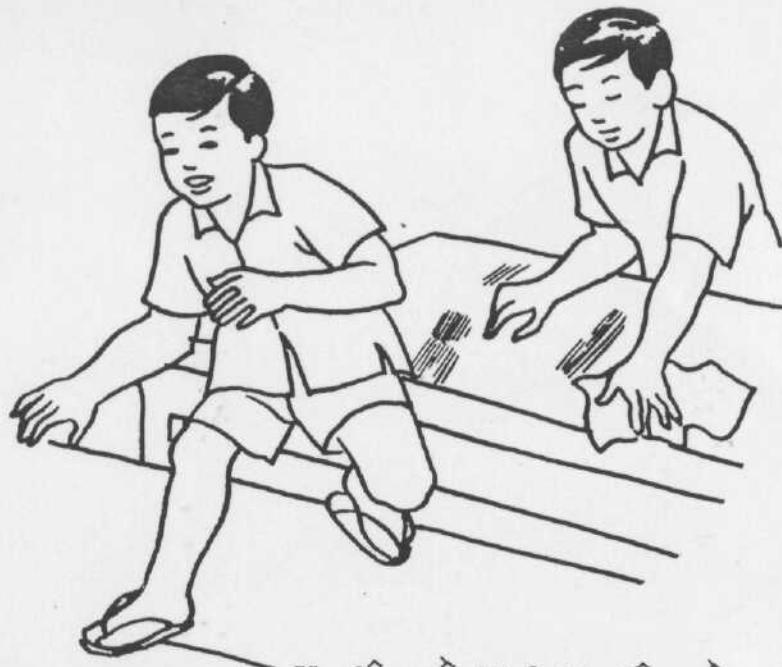
45. HỌC SĨQ VLÂQ

Bài Ôn

Vu lây cồ tih? Vu lây cồ gal?

Ai đúng? Ai sai?

Vu lây cồ tih? Vu lây cồ gal?

Ai đúng? Ai sai?

46. JƠ SÊN SIRĀQ BÂY KHÂY
PĂCH U NHI TRƯỜNG

Giữ-gìn Sách Vở Và
Học-cụ Nhà Trường

Ôh Lac nhai bây ganai :
"Bằng đồ hec en. Võn taput siq vlâq."
lạc nói với bạn:
"Bản đồ đã rách. Chúng ta nên dán lại."

Thầy khen panh :
"Khây ăh uĕh lŭng.
Khây ăh gut jơ sên khây păch
u nhi trường de."

Thầy khen:
"Các em ngoan lâm.
Các em biết giữ-gìn đồ dùng nhà trường."

47. JŌ DAQ NTU DIJRŌH
Giữ Giếng Nước Sạch

Oh Binh hwat candoq lăp
sung daq ntu.

Bình vứt rác vào giếng nước.

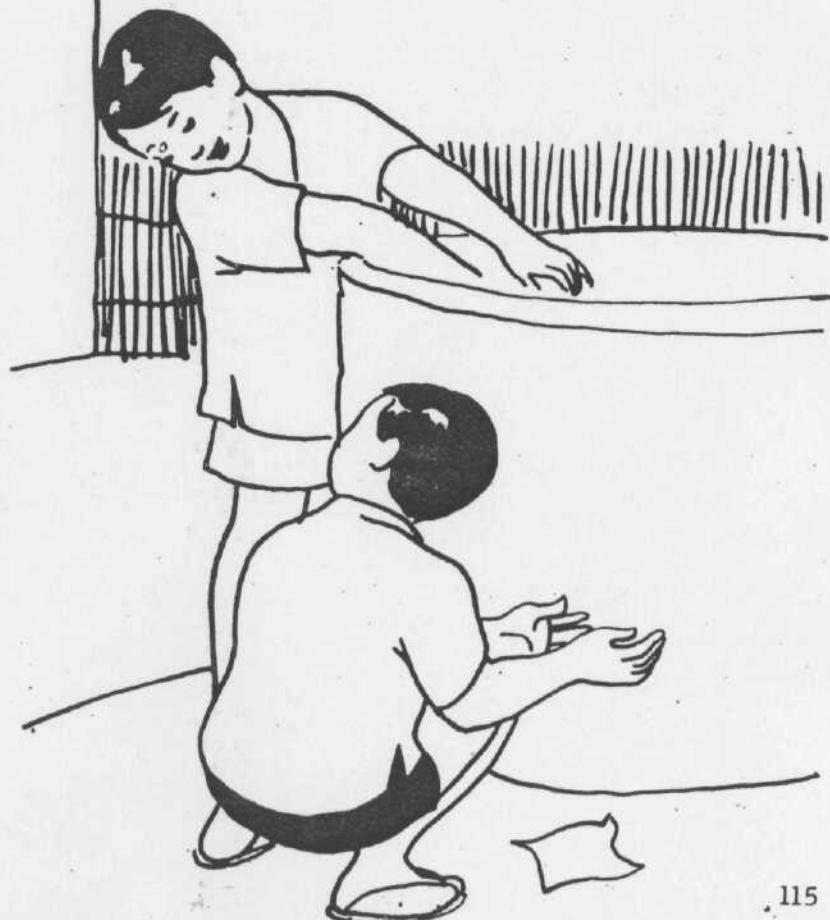
Oh Lac nhai :

"Vâng hwat candoq lăp
sung daq.

Võn phai jō daq ntu
dijrōh."

Lac nói:

"Đừng vứt rác vào giếng. Ta nên
giữ nước giếng sạch."

48. SAQ NGGÔ, SAQ NÔM GĒH GATŪQ

Oh Ngăt nhai bây ôh Lac :

"Nhi ratung ăch sindăc nőq.

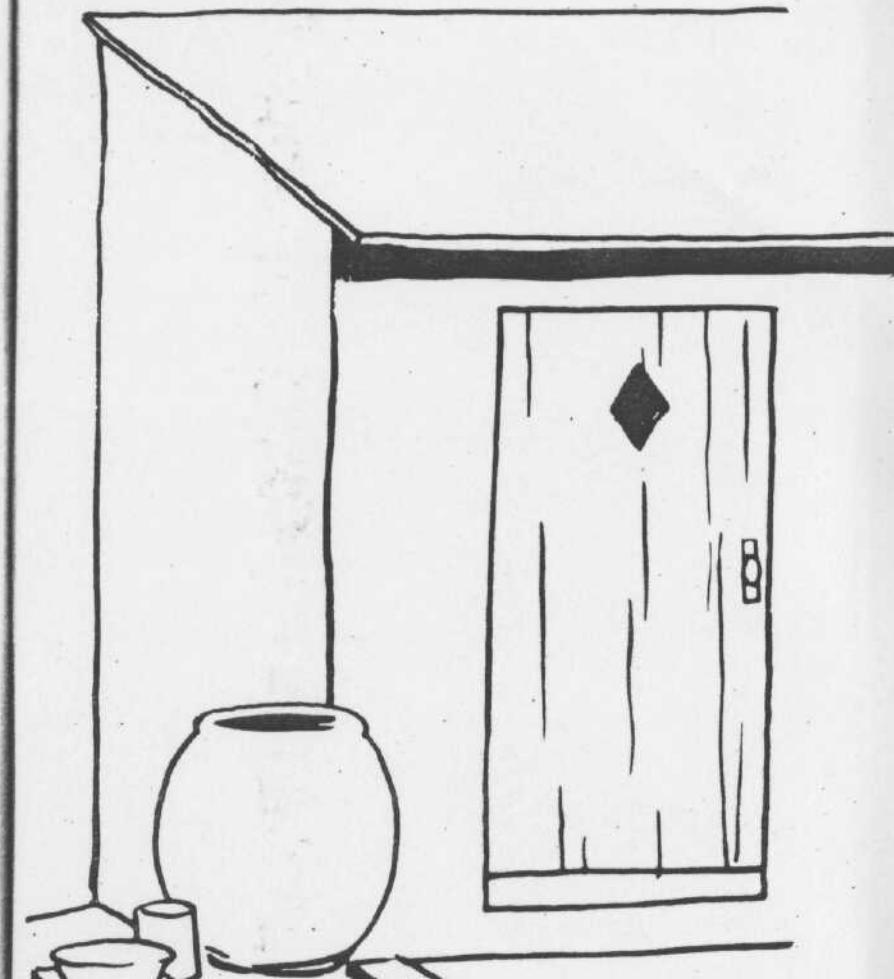
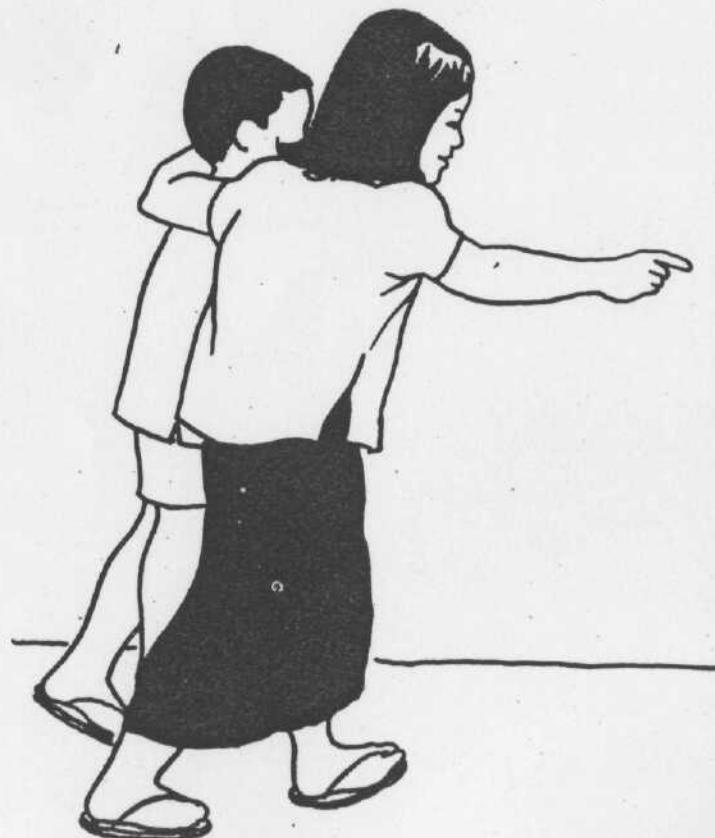
Oh lăp sŭng nőq chĕq saq nggô,
saq nôm."

Đi Tiêu, Đi Tiêu Có Nơi

Hồng bảo Lạc:

"Nhà tiêu sẵn đó.

Em hãy vào trong mà tiêu, tiêu."

49. JO NHI RATUNG ĂCH DIJRŌH

Giữ Nhà Tiêu Sạch

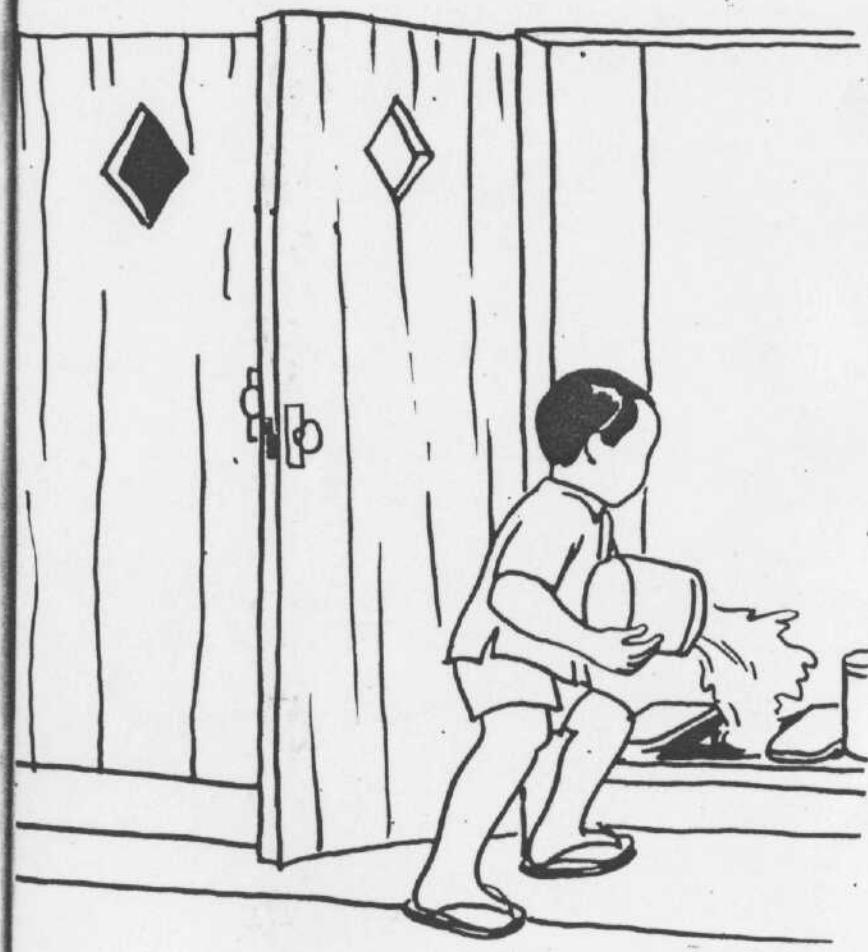

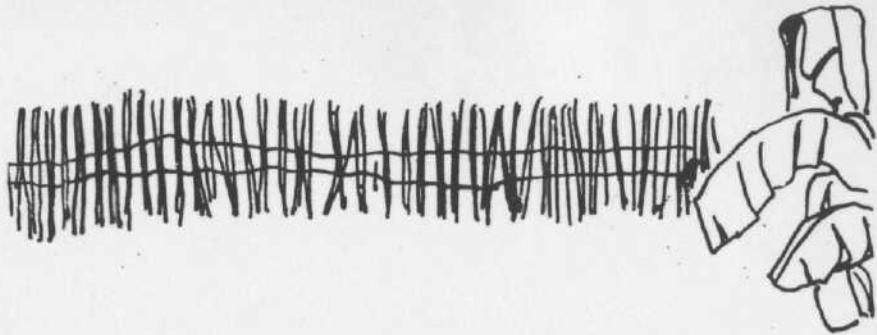
Saq nggō en, ōh Lac hwāt pa-ar lăp
sǔng thùng. Něh trōq daq lăp jroh chẽq.

Něh jđ nhi ratung āch yăh jrōh.

Đi tiêu xong, Lạc bỏ giấy vào thùng.

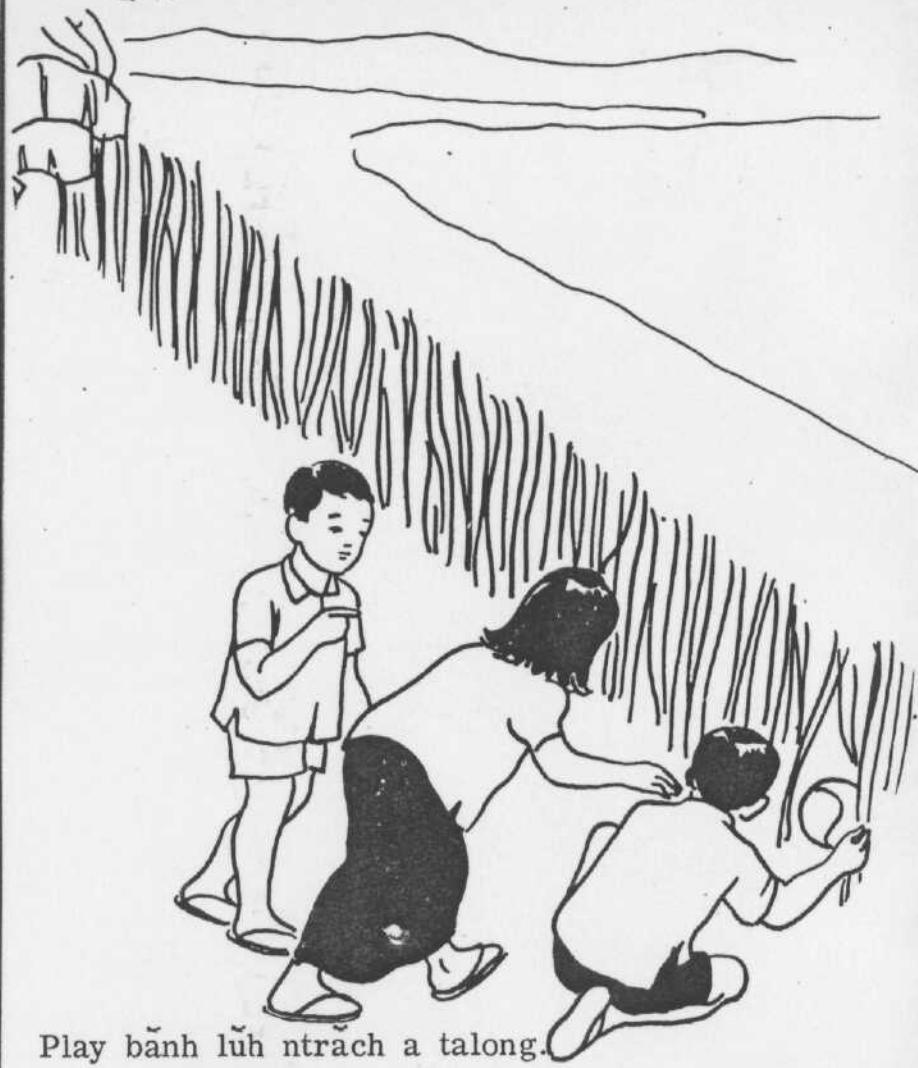
Em giội nước vào cầu. Em giữ nhà tiêu sạch.

50. VÂNG WAQ TALONG

Không Phá Hàng Rào

Play bănh lŭh ntrăch a talong.

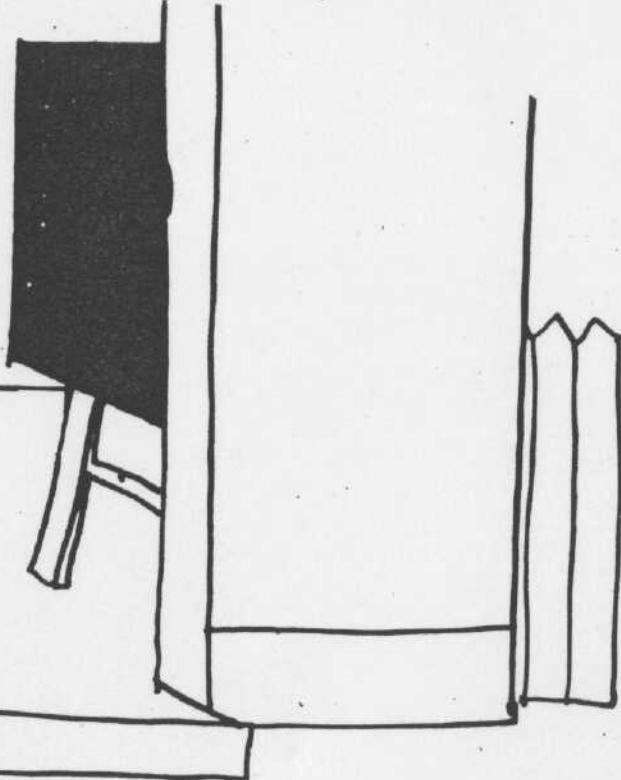
Ồh Ngăt dăng an ồh Lac waq talong
chẽq lŭh.

Quả banh lọt ra ngoài rào.

Hồng không cho Lạc vạch rào chui ra.

51. VÂNG PIQ NCAO, GIQ CHHO

Không Hải Hoa, Bé Cây

Ôh Ngăt pâh ôh Lac :

"Ôh vâng piq ncao.

Gěh ncao noq trường vòn de něh yăh rom."

Ilòng ngăn Lạc: "Em không nên hái hoa.

Nhờ có hoa, trường ta thêm đẹp."

52. HỌC SĨQ VLÂQ

Bài Ôn

Var ndu heq ôp pâch lây?

Ôh ceph pôch đêng? Lûh canoq?

Hai trò này đêng làm gi?

Em có nên bắt chước không? Tại sao?

Sirâq heq vu lây de?

Ôh Lac vât sirâq
canoq caheq?

Sách này của ai?

Lac cầm sách như thế nào?

Ôh Ngăt ôp nseng disuh daq chéq jut bâng.
Lûh ôh Ngăt đêng plöng nseng
cô jut bâng lâp súng ntu daq?

Hồng thâm ướt khăn lau bâng.

Tại sao Hồng không nhúng khăn lau bâng
vào hồ nước?

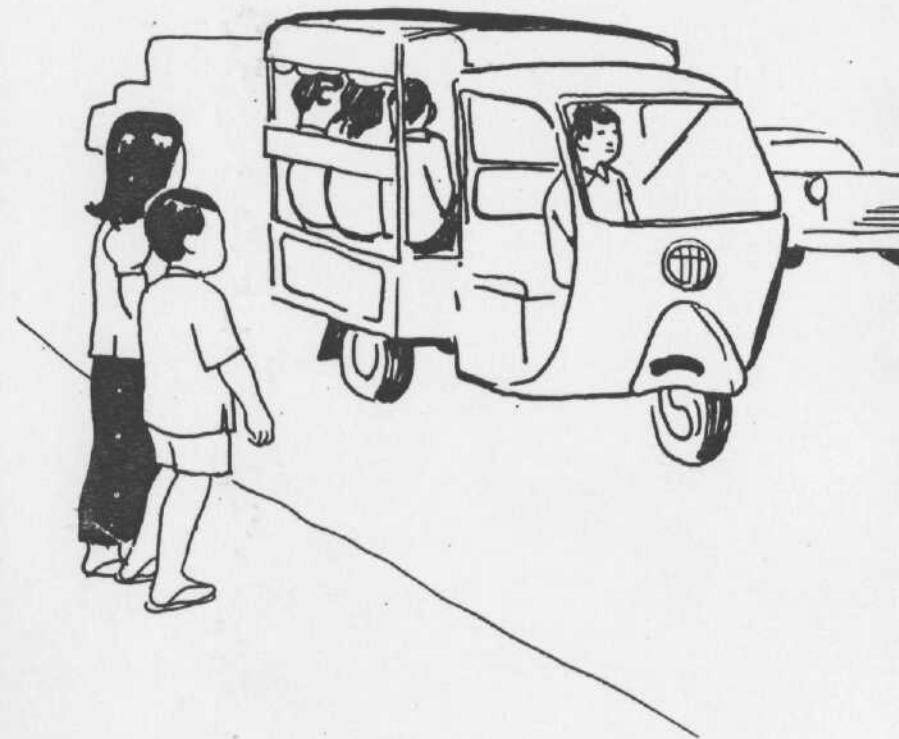

SIPH 4

Chương IV

U TRONG

Ngoài Đường

53. SAQ AMAQ MA

Đi Bên Phải

Yōng Pe ji.

Őh Ngăt bây őh Lac saq moq yōng.

Var ndu khây nĕh lŭh ntrăch a nhi.

Đi Ba đau.

Hồng và Lạc đi thăm đì.

Hai em ra khỏi nhà.

Var ndu khây nĕh saq găñ ntrăch
trong măq.

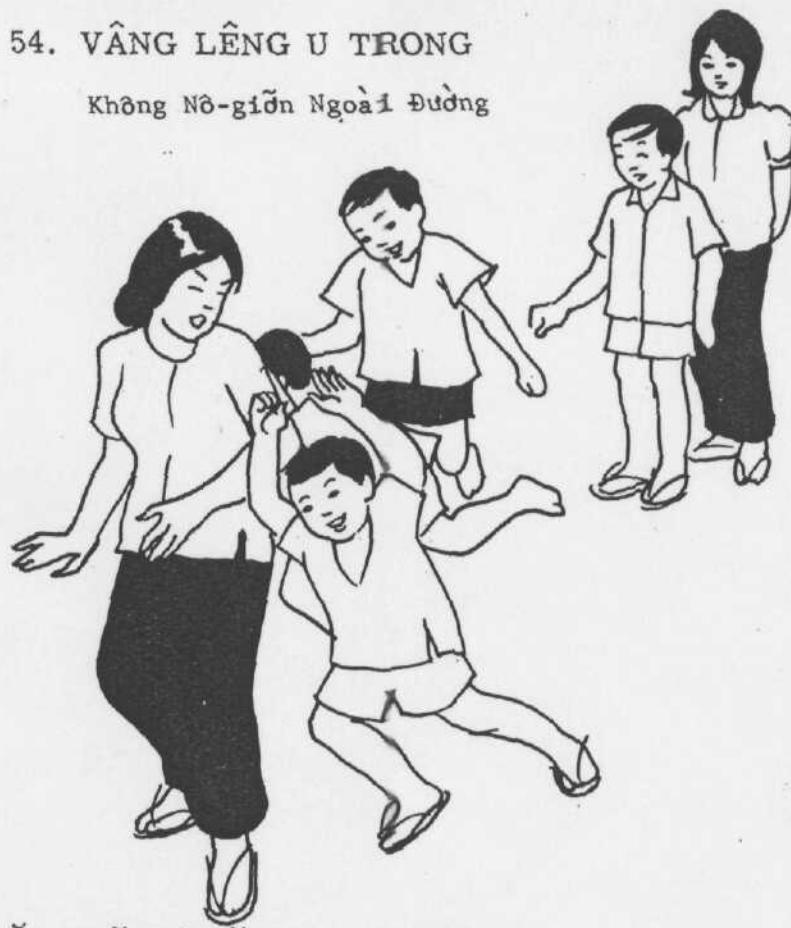
Var ndu khây nĕh saq du maq trong
a maq ma.

Hai em sang qua đường cái.

Hai em đi sát lề đường bên phải.

54. VÂNG LÊNG U TRONG

Không Nô-giờn Ngoài Đường

Oh Ngăt bây ăh Lac vlam du
mintan con se tăm-nchoq.

Du mvu chhuł dip tamun
cò saq u trong.

Hồng và Lạc gặp một bọn trẻ đang rượt nhau.
Một đứa xô vào một người đi đường.

Du mvu ndây mprăng luh vlac candal
trong.

Du tong nděh jot něh saq tât.

Bây něh pâh (thăng) dăń.

Nőq con se nőq něh nträch ji.

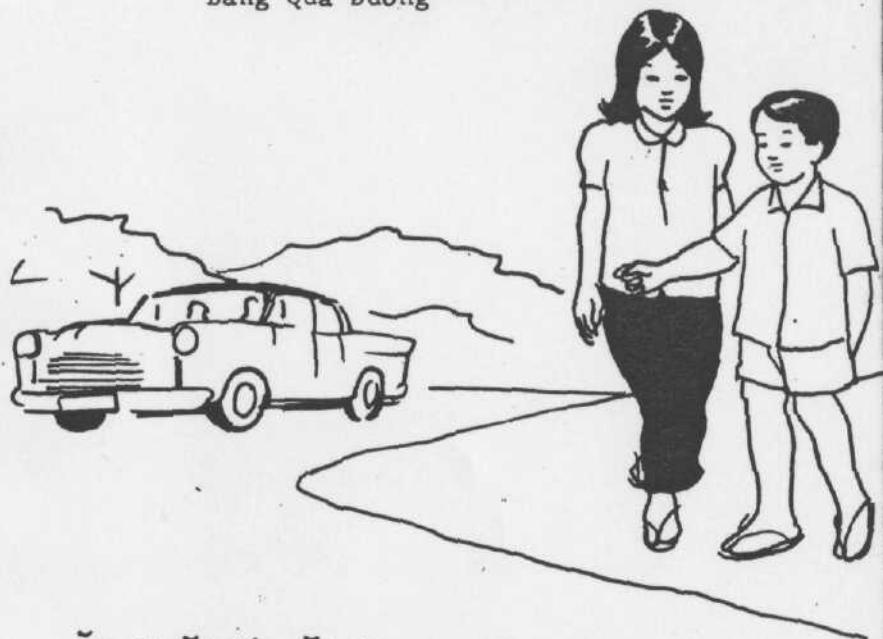
Đứa khác chạy ra giữa đường.

Một chiếc xe đạp trồ tới. Xe thăng kip.

Đứa bé thoát khỏi tai-nạn.

55. SÁQ GĂN TRONG

Băng Qua Đường

Oh Ngăt bây ăh Lac mơch
palây yōng de.

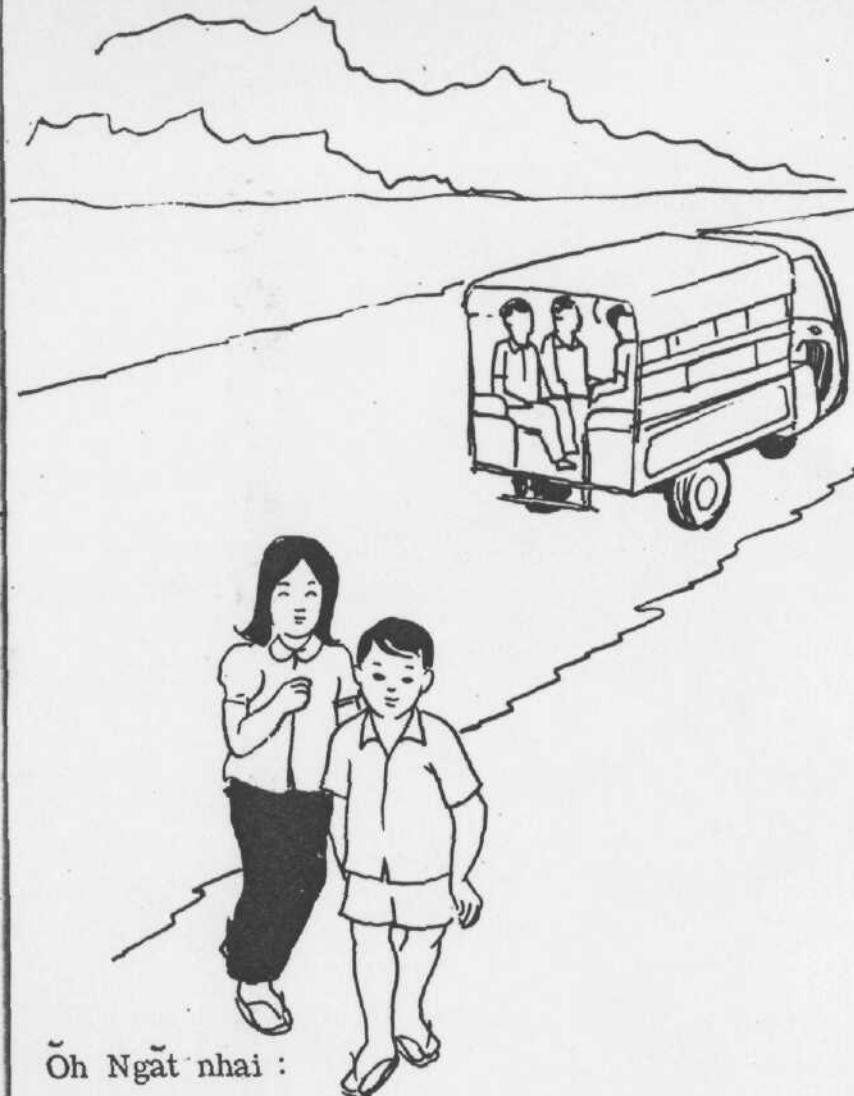
Oh Lac nhai :

"Vrêq vòn găñ maq töq trong
vòn pôp !"

Hồng và Lạc gần tới làng của dì.

Lạc nói:

"Mình qua đường đi chị."

Oh Ngăt nhai :

"Cơnh saq găñ trong phái deng vôq dêng
lur."

Hồng đáp:

"Qua đường phái nhìn trước, ngó sau."

56. VÂNG JILON BÂY TAMUN JINGO MẮT

Không Ché Riếu Người Tàn-tật

Du mvu cô camvĩn jingo mắt chõl
chhđ gadông chẽq wōng trong saq.
Khây con se mprāng bây.

Khây něh jiloq cô camvĩn nőq.

Một ông lão mù chồng gãy đò đường đi.
Mấy đứa trẻ chạy theo.
Chúng ché riếu ông.

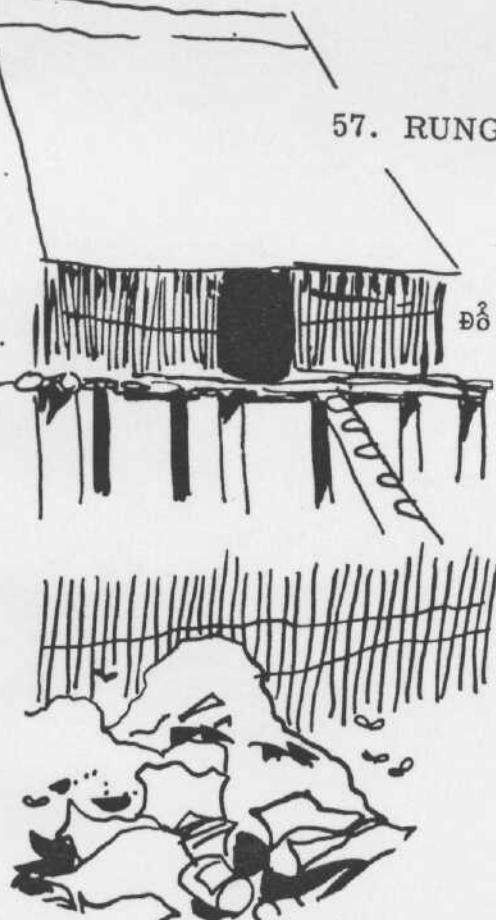
Ôh Ngăt nhai : "Buhn bap cô camvinh
jingo mắt.

Khây ôh vâng jiloq cô camvĩn nőq vây."

Hồng nói: "Tôi-nghiệp ông lão mù.
Các em đừng ché riếu ông ấy."

57. RUNG CANDŌQ U TRONG
SÂQ LŨNG

Đỗ Rác Ra Đường Bẩn Lắm

Vlam vi candoq, Ngăt pađau
gâm nhai bây ŏh panh :

Nhi heq rung candoq u
trong, sâq lũng."

Gặp đồng rác, Hồng chỉ tay và nói với em:
"Nhà này đổ rác ra đường, đơ quá."

Saq du vau trong, ŏh Lac sây du
mvu něh rung candōq lăp sŭng thung.
Ôh Lac nhai bây pôp :

"Rung candōq sŭng thung canōq, nőq
něh jrōh, gal dăng pôp?"

Ôh Ngăt âh : "Gal àm."

Đi một quãng đường, Lạc thấy một người đang đổ rác vào thùng. Lạc nói với chị: "Đỗ rác vào thùng
như vậy mới sạch, phải không chị?"

Hồng đáp: "Phải rồi, em à!"

58. HỌC SĨ Q VLAQ

Bài Ôn

Ồh saq a maq

Em đi bên

Ồh đăng u trong.

Em không ... ngoài
đường.

Ồh rung candoq
lăp súng

Em đồ rác vào

Ồh yúp-dơ tamun

Em giúp đỡ người

59. LĂM HAO NDĚH LAM

Khi Đì Xe Lam

Du tong nděh lam mơch mprăng.

Ôh Lac cōnh hao.

Ôh Ngăt pâh ôh siq vlâq bây nhai :

"Nděh vênh èn. Võn cáp nděh alûr woq."

Một chiếc xe lam sắp chạy.

Lạc toàn bước lên xe.

Hồng giữ em lại và nói:

"Xe đã đầy. Ta nên đợi chuyến sau."

Nděh heq đăng gőq tamuôi.

Ôh Ngăt bây ôh Lac hao nděh.

Ap ndu gũq du gatũq súng nděh.

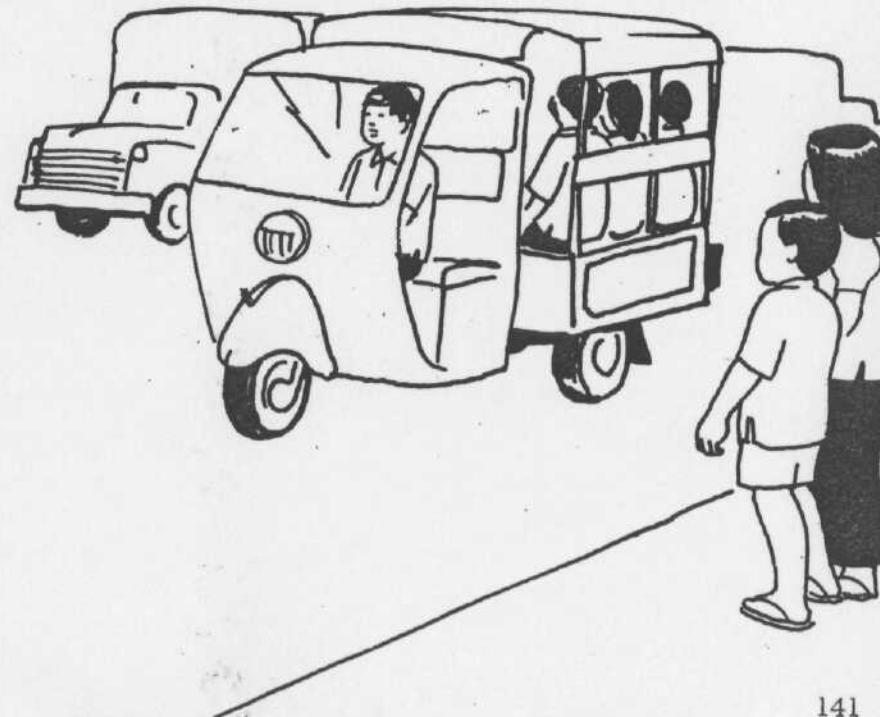
Nděh mprăng yăh bây trong.

Chuyen xe này không đóng khách.

Hồng và Lạc lên xe.

Mỗi người ngồi một chỗ.

Xe chạy trên đường êm-thámm.

60. HAO NDĚH VĀNG TAO YĀQ
U GUNG CỒ HAO JŪR

Đi Xe Không Đúng
Ở Bậc Lên Xuống

Nděh đò něh pâh
siq vlāq. Ōh Lac
siēr pôp hao nděh.

Ōh Ngăt nhai : "Nděh
hăt èn, đăng hôm gatūq."

Ōh Lac nhai : "Võn tao yāq u
gung cồ jot hao jūr nőq khoi gĕh."

Ōh Ngăt nhai :
"Tao yāq u vi nőq dê phủng lũng."

Chiếc xe đò ngừng lại. Lạc giục chị lên xe.
Hồng bảo: "Xe chật, đâu còn chỗ." Lạc nói:
"Ta đúng ở bậc xe cũng được." Hồng đáp:
"Đúng ở bậc xe nguy-hiểm lắm, em à!"

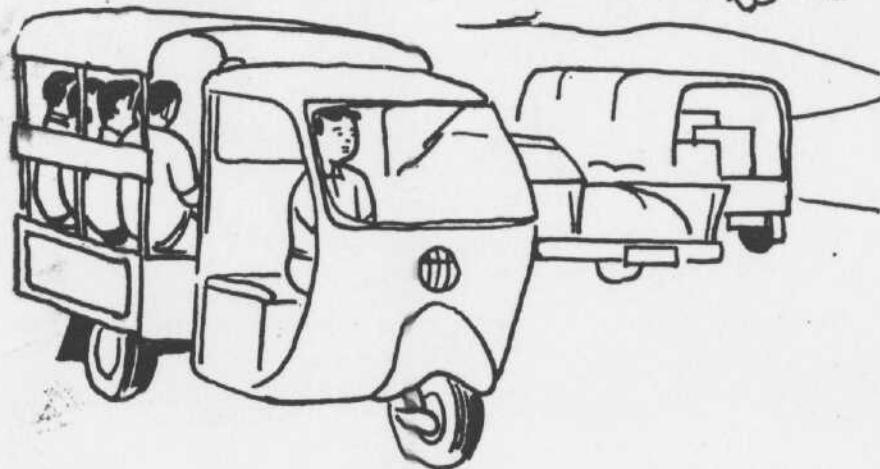
Du mắt wōq, nděh đò ndây tât.
Nděh heq takiq tamuôi.

Ōh Ngăt bấy ōh Lac hao nděh bấy
lăp sǔng galăm. Ăp ndu gũq du lâm gê.

Lát sau, một chiếc xe đò khác tới. Xe này thua
khách. Hồng và Lạc lên xe bước vào trong.
Mỗi em ngồi một ghế.

61. GUQ SƯNG NDĚH VĀNG NTŌNG TI LŪH

Đi Xe Không Thò Tay Ra Ngoài

Nděh mprăng u trong.

Ôh Lac ntōng ti lūh padau khây păch
cô rom.

Ngăt đíc ti ôh de bây nhai :

"Lăm guq sūng nděh, vāng ntōng ti lūh
tu ling."

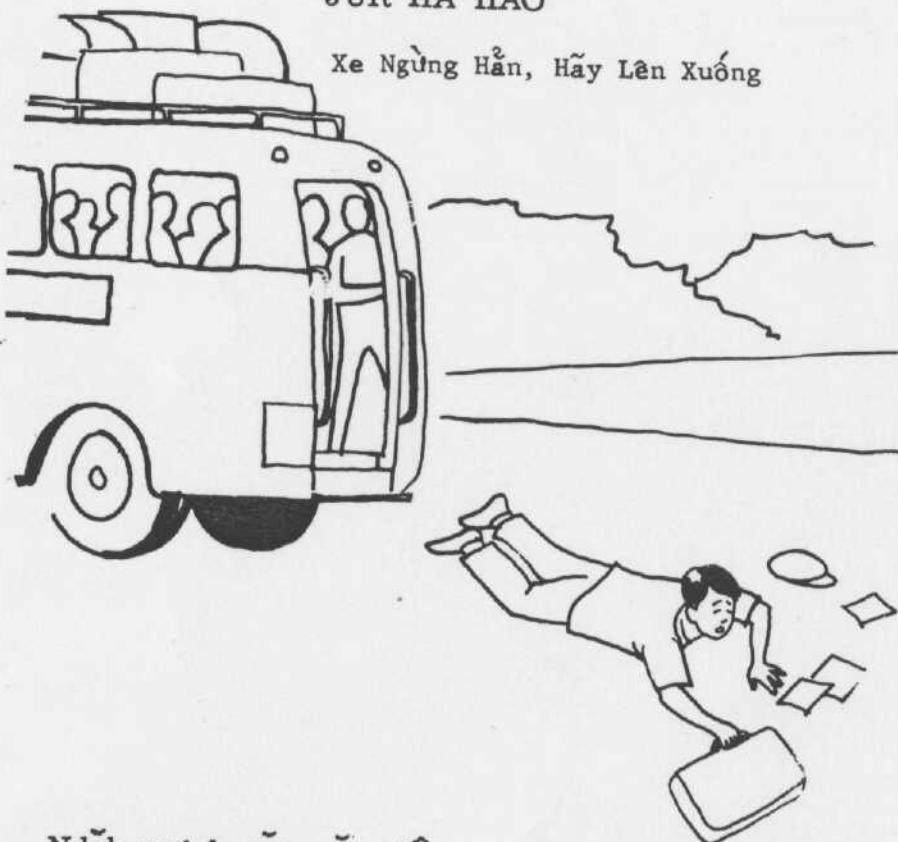
Xe chạy bon-bon trên đường.

Lac thò tay ra ngoài chỉ trỏ cảnh-vật. Hồng với
keo tay em vào và bảo: "Khi đi xe, không nên thò
tay ra ngoài."

62. CÂP NDĚH GŨQ EN, NŌQ
JUR HA HAO

Xe Ngừng Hỗn, Hãy Lên Xe

Nděh mơčh gũq siq vlâq.

Du mvu něh tamtrőh jur.

Něh tachrõng jāng bây vông jōch.

Xe tù-tù vào bến.

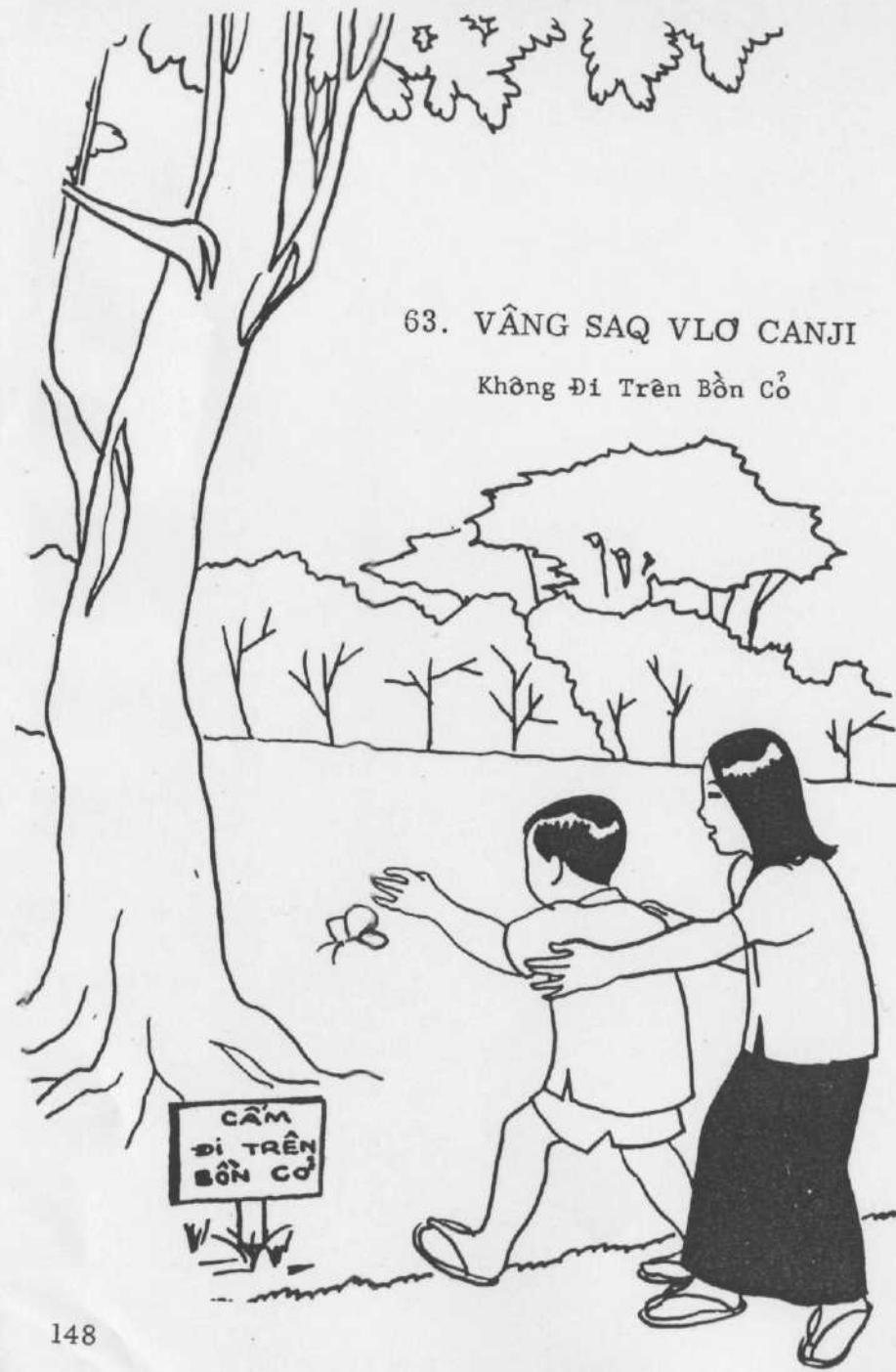
Một người vội-vã nhảy xuống.

Anh trượt chân, té sấp.

Nděh đò tắt gatũq chẽq vu jur.
Tamuun mprăng nděh tangât máy.
Áp lâm lapõng nděh něh poq.
Áp ndu saq jur a nděh.

Xe đò đã vào bến. Tài-xé tắt máy.
Các cửa xe đều mở. Mọi người lần-luợt xuống xe.

63. VÂNG SAQ VLƠ CANJI

Không Đi Trên Bờn Cổ

Õh Ngăt bây õh Lac tât kwận.

Var ndu khây nĕh lăp u vi cô lêng.

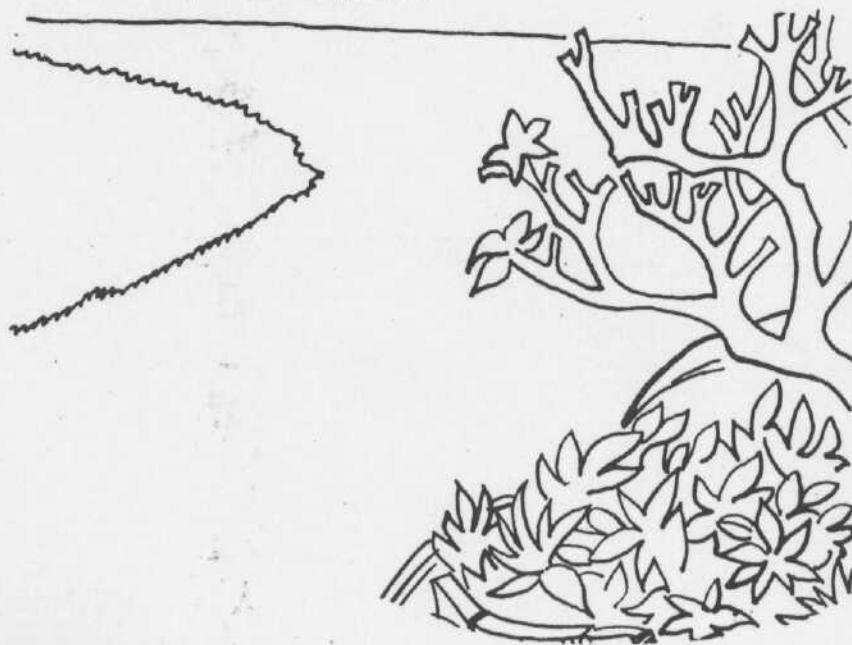
Õh Lac cành saq u vi canji chẽq
nhǔp cຸm-kim.

Õh Ngăt pâh õh bây nhai panh :

"Õh sên u bảng nőq tiq, păch nĕh nhai ?

Hồng và Lạc đã tới quận-ly. Hai chị em vào chơi trong công-viên. Lạc toan bước lên bờn cổ bắt bướm. Hồng cản em lại và bảo:

"Em hãy đọc tấm bảng kia."

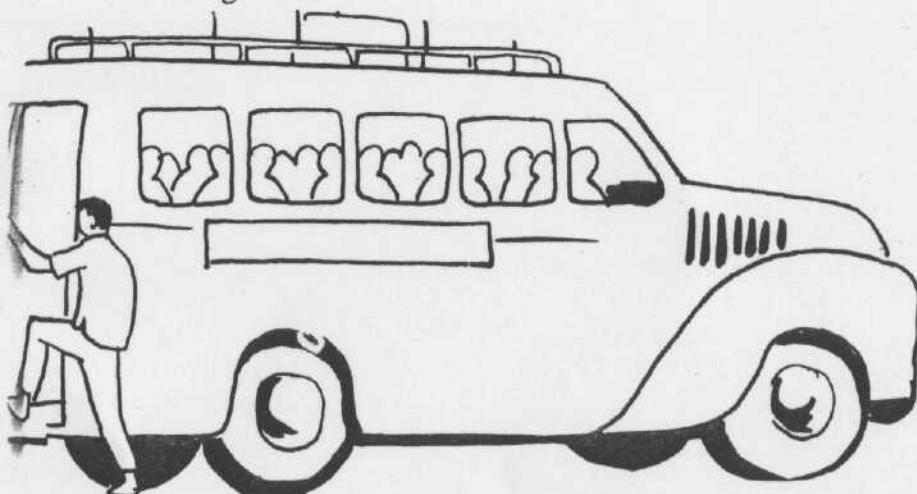
64. HỌC SĨQ VLÂQ

Bài Ôn

Nděh lam něh tamuôi. Ôh Ngăt
bây ôh Lac cāp nděh ndây.

Lăm nděh hōm ndōh pâh sīq vlâq,
võn vâng

Xe lam đă ... khách, Hồng và Lạc đứng chờ chuyến
khác. Khi xe chưa ngừng hẳn, ta chờ

Lăm nděh mprāng ntōng lăh
tu ling dē phung lăng.

Khi xe chạy, thò ... ra ngoài rất nguy-hiểm.

